

Kahve molası

Kahveci Avukatlık

www.kahveci.av.tr

2022

Kahveci Avukatlık

YENİ YILINIZ KUTLU OLSUN

KAHVE MOLASI

2022

HERKESE SAĞLIKLI

YILLAR DILERİZ

İÇİNDEKİLER



3.
Giriş

4. 5.
Oracle v. Google

6. 7. 8. 9.
Finansal Kiralama Sözleşmesinin
Şekli ve Tescili

10. 11.
İcra Takibine Konu Çocuklar

12. 13. 14.
Ticaret Bakanlığı Tarafından Ya-
yımlanan Kılavuz Kapsamında
Sosyal Medya Etkileyicileri
("Influencer") Düzenlemeleri

15. 16. 17.
Bunu Biliyor Musunuz?
Seri Muhakeme Usulü

18. 19.
Elazığ

20. 21.
Yabancı Markalardan 'Haksız
Rekabet' İtirazı

22.
Sahtecilikte Yeni Numara: İkinci
Distribütörlük!

23.
Markalardan İtibarı Koruma Sa-
vaşları

24. 25.
Online Pazarda Taklit Patlaması

26.
Kahveci'de Doğum Günleri

27.
Kahveci'de Eğitim ve Kültürel
Etkinlikler

kahveci

Avukatlık Bürosu

Kahveci Avukatlık İç İletişim
Broşürüdür.

www.kahveci.av.tr

YAZARLAR

- Arş. Gör. Zeynep Ülkü
KAHVECİ

- Av. Büşra BAŞ

- Av. Rüveyda ÖZKAN
BEŞİNCİ

- Av. Emre SAVAŞ

- Stj. Av. Selen GÖRECİ

- Stj. Av. Hatice Meryem
KARAKAYA

YAYINA HAZIRLAYAN

- ENİS MUŞ

Hukuki gelişmeleri daha yakından takip etmek, aile üyesi meslektaşlarımızın faaliyetlerini paylaşımlarına ortam hazırlamak ve iletişimimizi yazılı bir boyuta taşıyarak ekip arkadaşlarımızı kısa bir kahve molasına davet etmeyi hedeflemekteyiz.

Kahveci Avukatlık

Değerli Dostlarımız,

Kahveci Avukatlık Ailesi olarak son derece önem verdiğimiz Kahve Molası dergimiz ile bir kez daha sizlerle buluşmanın heyecanı içindeyiz. Sizlerin de bildiği gibi son iki yılda Dünya'mızın normal hayat akışını kendisine göre şekillendiren, adeta yaşamı önünde diz çöktüren pandemi ile mücadele ile geçirdik. 2020 başlarında pandeminin yayılma şekli bilinmiyordu ve dergimiz faaliyetlerine bu koşullardan ötürü uzun bir ara verdik.

Geçmişe dönüp baktığımızda son iki yılımızı büyük bedeller ödeyerek geçirdiğimizi göreceğiz. Tarih kitaplarında okuduğumuz salgın gözlerimizin önünde yirmi birinci yüzyıl demeden yaşandı. Yaşamın kırılgan yanına birlikte üzülererek şahit olduk. Yine de eskilerin bir deyişi vardır: enseyi karartmamak. Yani kayıplar karşısındaki kazanımları görme yetisine haiz olmak. Bu demektir ki hayatta her şeyin iç içe olduğunu, yaşamın kırılgan ancak yılmaz olmadığını, canlı kalma güdüsünün en kötü şartlarda bile güçlü bir pınar gibi çağıldığını bilmeliyiz ve buna güvenmeliyiz. Bu düşünce bizim en büyük motivasyonumuz ve tesellimizdir.

Kahveci Avukatlık Ailesi olarak mutluluk, hüznün ve coşkunun bir arada yaşandığı aynı zamanda faaliyet dolu bir yılı daha noktalarken 2022 yılının da aynı heyecan, coşku ve yeni başlangıçlara vesile olmasını diliyoruz. Bizden haberler, hukukumuzdaki son gelişmeler ve çalışma alanlarımıza ilişkin yeni ve güncel makaleleri içeren dergimizin bu sayısını keyifle okumanız, sevgiyi tüm insanların yüreğinde hissedeceği, ümitlerinizin hiç bitmeyeceği, sağlık, mutluluk ve başarı dolu bir yıl dileğiyle.

Av. Vehbi KAHVECİ
LL.M. Kurucu - Arabulucu

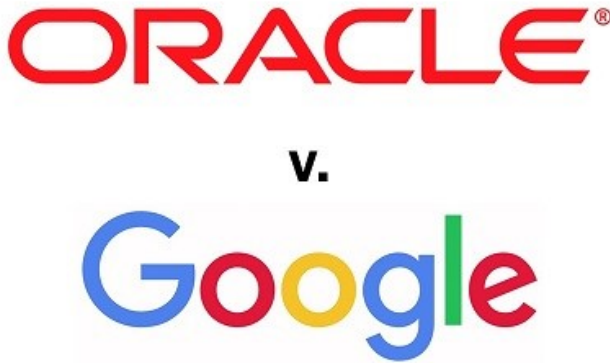


Oracle v. Google

Zeynep Ülkü KAHVECİ
Arş. Gör.

Gerek davanın tarafları gerekse konusu ile haberlerde “*son dakika*” gelişmesi olarak yer alan bir dava geçtiğimiz aylarda ABD’de sonuçlandı: Google v. Oracle. Davanın kısa bir geçmişini ve konusunu sizler için derledik.

Davanın konusunu Google tarafından Android işletim sistemlerinde kullanılan Java API kodları oluşturuyor. Oracle, bu kodlar üzerinde telif haklarına sahip olduğundan bahisle Google’ın kodları kendisinden lisans almadan kullanmasının hukuka aykırı olduğunu iddia ediyor. Oracle’ın Google’dan tazminat talebi tam 9 milyar USD!



Davanın iki adet çözüme muhtaç noktası var: (i) Java API kodları telif hakları ile korunmaya değer birer eser olarak kabul edilebilir mi? (ii) Evet ise, Google’un kodları Android platforma kopyalaması adil kullanım dahilinde hukuka uygun kabul edilebilir mi?

Davanın zaman çizelgesi ise bir hayli karışık, süreci ikiye bölerek incelemek mantıklı gözüküyor:

1. 2010-2015:

Oracle, davayı ilk başta 2010 yılında Kaliforniya’da açtı. 2012 yılında ilk derece mahkemesi, API kodların telif hakları ile korunamayacağına karar verdi. Temyiz makamı olan istinaf mahkemesi 2014 yılında verdiği kararında, API kodlarının telif hakları ile korunmaya değer birer eser olduğuna karar verdi ve ilk derece mahkemesinin kararını bozdu. Google, kararı Yüksek Mahkeme (*Supreme Court*) nezdinde temyiz etmek istediysede Yüksek Mahkeme 2015 yılında verdiği karar ile temyiz istemini reddetti.

Ancak dava burada sona ermedi. İstinaf mahkemesi her ne kadar birinci soru hakkında karar veriyse de ikinci soru (adil kullanım) hakkında karar verilmesi için davayı ilk derece mahkemesine geri gönderdi.

2. 2015–bugün

Temyiz mahkemesinden geri dönen davada ilk derece mahkemesi 2016 yılında verdiği kararında, Google’ın API kodlarını kopyalamasının adil kullanım teşkil ettiğine ve Oracle’ın telif haklarının ihlal edilmediğine karar verdi. Oracle kararı temyiz etti ve istinaf mahkemesi 2018 yılında verdiği kararında Google’ın kopyalamasının adil kullanım olarak kabul edilemeyeceğine karar verdi. Google, davayı tekrar temyiz etti. Yüksek Mahkeme temyiz istemini kabul etti ve Nisan 2021’de kararını verdi.

Yüksek Mahkeme 5 Nisan 2021 tarihinde Google’ın Oracle’a ait olan Java API kodlarının bir kısmını kopyalayarak Android yazılımını yazmış olmasının Oracle’ın kodlar üzerindeki telif haklarını ihlal etmediğine karar verdi. Yüksek Mahkeme, kodların Google tarafından izinsizce kopyalanmasını “adil kullanım” (*fair use*) kapsamında değerlendirdi. Karar, oy çokluğu (6’ya 2) ile verildi.

Adil kullanım (fair use) ne demek?

Eğer ABD telif hukuku ile ilgili iseniz “adil kullanım” terimi ile sıklıkla karşılaşacaksınız demektir. ABD Telif Hakları Yasası’nın 107. maddesinde düzenlenmiş olan adil kullanım, telif hakkı ihlallerinde davalının öne sürebileceği bir savunmadır. Bir telif hakkı ihlali olduğu ortaya koyulmuş ise davalı, bu ihlalin aslında adil kullanım altında yasal olduğunu ileri sürebilir. Adil kullanımın şartları teknolojik gelişmeler ışığında mahkemelerce esnek bir şekilde yorumlanabilmektedir. Adil kullanım savunmasının ileri sürülmesi üzerine mahkemeler dört konuda değerlendirmede bulunmaktadır: (1) Kullanımın amaç ve niteliği; (2) Kullanılan eserin niteliği; (3) Kullanılan kısmın eserin tamamına kıyasla miktarı; (4) Kullanmanın pazarda yarattığı etki.

Hatırlarsanız adil kullanım ile ilgili olarak ilk derece mahkemesinde karar veren jüri, Google’ın kopyalamasının adil kullanım olduğu yönünde karar verince Oracle kararı istinafa götürmüştü. İstinaf mahkemesi (*Federal Circuit*), Google’ın telif hakkı ile korunan bir eseri bire bir (*verbatim*) ve aynı amaçla hem de rakip bir platformda kullanmak üzere kopyalamasında adil olarak kabul edilebilecek bir taraf olmadığını belirtmişti ve Oracle lehine karar vermişti. Bunun üzerine Google, kararı Yüksek Mahkeme’nin önüne taşıdı. Yüksek Mahkeme’nin kararını heyetin çoğunluğunu temsilen Yargıç Stephen Breyer yazdı. Karardan çıkarılabilecek temel noktaları şu şekilde özetleyebiliriz:

- Bilgisayar yazılım kodları telif hakları ile korunabilmektedir. Ancak bu telif hakkı korumasının zayıf bir koruma olduğunun altı çizildi.
- Java kodları gibi birlikte kullanılabilirlik (interoperability) sağlayan temel yazılımlar özellikle zayıf bir koruma altında değerlendirilmelidir.
- Google’ın Java kodları her ne kadar başlı başına eser olarak değerlendirilebilecekse de aslında kodların değerinin Android uygulama yazılımlarını yazan kişilerin emekleri ile ortaya çıkması sebebiyle bu kodların kopyalanması adil kullanım olarak değerlendirilebilir.
- Google her ne kadar kodları bire bir kopyalamış ise de bu kopyalama sayesinde yazılımcıları başkaca yazılımları yazmaya teşvik etmiştir. Bu da telif hukukunun “yaratıcılığı teşvik etme” amacı ile uyumlu olduğu için yine adil kullanım lehine bir durumdur.

Bu karar gelecek için ne anlama geliyor?

Yüksek Mahkeme, Oracle lehine bir karar verseydi kararın bilgisayar yazılımları dünyasında inovasyonu frenleyecek etkilerinin olmasından korkuluyordu. Yüksek Mahkeme’nin kararında pek çok yerde vurguladığı üzere telif haklarının yaratıcılık ve inovasyonun önünde bir engel olmasının önüne geçilmiş oldu. Mahkemenin bu yaklaşımında Microsoft tarafından Google lehine yapılmış olan ve Mahkeme’ye teslim edilmiş olan açıklamaların etkisinin olduğu tahmin ediliyor.

Kararı eleştirenler de elbette var. Mahkemenin sonuçta Google’ı korumak istiyorduyorsa adil kullanıma dayanmak yerine kodların telif hakkı ile korunması konusunda daha derin bir inceleme yapmasının daha sağlıklı olacağını düşünenler var. Bu düşüncede olanlar, adil kullanımın arkasına sığınılmasının ileride benzer davalar için öngörülemezlik yaratacağını düşünüyor. Kodların telif hakkı ile korunamayacağını kabul etmek sizce de daha yerinde olur muydu?



FINANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ VE TESCİLİ

Büşra BAŞ
Avukat

Ekonomik bunalımın yaşandığı 1930'lu yıllarda nakit sıkıntısı çeken şirketler ya-

tırımlarını devam ettirebilmek için finansal kiralama yoluna başvurmuştur. Finansal kiralama sözleşmesi önce Anglo-Amerikan hukuklarında daha sonra Kıta Avrupası Hukuklarında geniş uygulama alanı bulmuştur. Türk hukukunda ise 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu (FKK) ile pozitif bir düzenlemeye kavuşmuştur. 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu (FFFK) ise FKK'nun eksikliklerini gidermek amacıyla düzenlenmiştir.

Finansal kiralama sözleşmesinde, finansal kiralama şirketi malın hukuken malikidir. Malın zilyetliği ve ekonomik mülkiyeti ise kiracıdır. Sözleşme süresince bu ilişkinin ve gerek kiracı gerekse kiralayanın haklarının korunması gerekmektedir. Bunun için öncelikle FFFK m. 22'ye göre hüküm ve sonuçlarını doğuracak geçerli bir sözleşme yapılmalı daha sonra üçüncü kişiler nezdinde sözleşmeye aleniyet kazandırılmalıdır. Bu çalışma kapsamında finansal kiralama sözleşmesinin şekli ve tescili incelenmiştir.

1. FINANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ

Borçlar Hukuku şekil özgürlüğü ilkesini kabul etmiş ve bu özgürlük TBK m. 12/f.1'de '*Sözleşmelerin geçerliliği, kanunla aksi öngörülmedikçe hiçbir şekle bağlı değildir.*' şeklinde ifade edilmiştir. Ancak kanun koyucu bazı hallerde irade beyanının belirli bir şekilde ortaya konulmasını öngörmüştür. Şeklin geçerlilik şartı olarak öngörüldüğü sözleşmelerde taraflar buna uymak zorundadır aksi halde sözleşme kesin hükümsüz olacaktır.

Finansal kiralama sözleşmesinin şekline ilişkin esaslar FFFK ile büyük ölçüde değiştirilmiştir. Mülga FKK m. 8'de finansal kiralama konusu malın taşınır veya taşınmaz olması yönünden herhangi bir ayrıma gidilmeksizin sözleşmesinin noterlikçe düzenleme şeklinde yapılacağı belirtilmiştir. FFFK m. 22'nin finansal kiralama sözleşmesinin şekline ilişkin yeni düzenlemesine göre noterde yapılması öngörülen sözleşmenin artık adi yazılı şekilde yapılması yeterlidir. Değişikliğin temel nedenlerinden biri taşınır kiralalarında tescil sisteminden vazgeçilmesidir. TBK m. 12/f. 2'de, '*Kanunda sözleşmeler için öngörülen şekil, kural olarak geçerlilik şeklidir.*' ifadesi-

ne yer verilmiştir. Bu halde FFFK'nda sözleşmenin yazılı şekilde yapılmasını öngören düzenlemeye uyulmaz ise sözleşme kesin hükümsüz olacaktır. Yazılı şeklin kabulü ile finansal kiralama sözleşmesinin yapımı kolaylaştırılmıştır. Taraflar TBK m. 14'e uygun olarak imzalı bir mektup, asılları borç altına girenlerce imzalanmış telgraf, teyit edilmiş olmaları kaydıyla faks veya buna benzer iletişim araçları ya da güvenli elektronik imza ile gönderilip saklanabilen metinler ile de finansal kiralama sözleşmesi yapabileceklerdir. Noterde yapılma şartı kaldırılarak taraflar zaman ve masraf gibi olumsuz faktörlerden kurtulmuştur. Kanun koyucu bu sayede finansal kiralama işlemlerin yaygınlaşmasını amaçlamış ve fonksiyonel olmayan mülga FKK'ndaki şekil kurallarını kaldırmıştır. Ancak finansal kiralama sözleşmesinin konusu taşınmaz olduğu hallerde eğer kiracıya alım hakkı tanınıyorsa TBK m.237 gereği sözleşmenin resmi şekilde yapılması gerekmektedir. Bu sözleşmeler bakımından noterde düzenleme şeklinde sözleşmenin yapılmasına devam edilecektir. Konut finansmanı amacıyla yapılan finansal kiralama sözleşmelerinde ise TKHK ilgili hükümlerine bakmak gerekir. TKHK hükümleri konut finansmanı bakımından FFFK'ya nazaran özel hüküm niteliği taşıdığı için öncelikli uygulama alanı bulur. TKHK m. 32'ye göre sözleşme yazılı şekilde yapılmalı, sözleşme kanunda öngörülen asgari koşulları içermeli ve sözleşmenin bir nüshası tüketiciye verilmelidir. Konut finansmanı sözleşmesinin koşullarını içeren sözleşme öncesi bilgi formunun, sözleşmenin kurulmasından makul bir süre önce verilmesi ise şekil şartı olmamakla birlikte sözleşmenin geçerliliğini etkileyen ön şarttır.

FFFK m. 22'de yer alan tescil ve şerhin sözleşmenin tabi olduğu şeklin unsuru olduğu yönünde görüşler olduğu gibi sadece üçüncü kişiler bakımından etki yarattığı yönünde görüşler mevcuttur. Tescil veya şerh yapılmadıkça sözleşmenin geçerli olmayacağını ileri süren görüş taşınır ve taşınmazlar açısından özel sicile tescilin, MK m. 764'de düzenlenen mülkiyeti saklı tutma kaydının özel sicile tescili gibi kurucu bir fonksiyona sahip olduğunu savunmaktadır. Diğer görüş ise gerek kanun metninden gerekse gerekçeden tescil veya şerhin yapılmamasının sözleşmeyi geçersiz yapmayacağı sadece finansal kiralama konusu mal üzerinde aynı hak iktisap eden iyiniyetli üçüncü kişiler açısından sonuç doğuracağını savunmuştur.

Yargıtay ise her iki görüş doğrultusunda farklı kararlar vermiştir. (*Tescilin kurucu olduğu yönünde Yarg. 12 HD. T. 18.12.2013, E. 2003/21691, K. 2003/25654. Aksi yönde Yarg. 19 HD. T. 2005/7863, K. 2005/12399*)

II. FİNANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMESİNE KONU MALIN NİTELİĞİNE GÖRE GERÇEKLEŞTİRİLECEK İŞLEMLER

A. Taşınmazlar Bakımından Gerçekleştirilecek İşlemler ve Hukuki Sonuçları

FFFK m. 22/f.1’de, ‘...*Taşınmaz mallara ilişkin sözleşmeler taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün şerhler hanesine, kendilerine mahsus özel sicili bulunan taşınır mallara dair sözleşmeler bu malların kayıtlı oldukları sicile tescil ve şerh olunur ve kiralayan tarafından ayrıca Birliğe bildirilir.*’ şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir. Mülga FKK m.8 ise bu konuda ‘...*taşınmaz mala dair sözleşme ise taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün beyanlar hanesine, ... şerh edilir.*’ demektedir.

Tapuya şerh verilecek husus sözleşme değil kiracının sahip olduğu kullanma ve yararlanma hakkıdır. Finansal kiralama sözleşmesi tapu kütüğüne şerh verilmeyle eşyaya bağlı borç haline gelir. Bu halde şerhten sonra taşınmazın yeni maliki mülkiyeti esnasında doğacak borçla yükümlüdür. Kiracı sözleşmeden doğan hakkının şerhte öngörülen sürede yeni malike karşı sürebilir.

FFFK m. 22/f.5’de yer alan düzenleme, ‘*Tescil veya şerhten sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynı hak iktisapları kiralayana karşı ileri sürülemez.*’ şeklindedir. Düzenlemenin gerekçesinde sözleşme konusu malın mülkiyetinin finansal kiralama şirketinde, kullanımın ise kiracıda olduğu ve bu hukuki durumun sözleşme süresince bozulmamasının amaçlandığını belirtilmiştir. Şerh ile birlikte TMK m. 1023 uyarınca malın kiracıdan iyiniyetle iktisabının önüne geçilecektir. Ancak şerh olmasa dahi tapu kütüğünde finansal kiralama şirketi malik olarak kayıtlı olduğundan üçüncü kişilerin kiracıdan aynı hak iktisap etmeleri mümkün olmayacaktır. Bu sebeple şerh kiralayan açısından bir koruma sağlamamaktadır. Uygulamada ise kiralayan genellikle kiralanan şeyin maliki olmadan finansal kiralama sözleşmesini gerçekleştirebilmektedir. Bu halde şerhin kiralayan için koruyucu bir etkisi olabilecektir. Kiralayan açısından şerhin koruyucu etkisi gösterdiği bir diğer hal ise kiracı aleyhine takip yapıldığı durumda kendini gösterir. FFFK m. 29/f.2’de, ‘*Kiracı aleyhine icra yoluyla takip yapılması hâlinde, icra memuru, finansal kiralama konusu malların takibin dışında tutulmasına karar verir.*’ düzenlemesi yer almaktadır. Doktrinde icra memurunun finansal kiralama sözleşmesi ile bağlı olmasının sözleşmenin tescil veya şerh edilmiş olması şartına bağlı

olup olmadığı tartışmalıdır. Finansal kiralama konusu malın sözleşme süresi içinde haczedilmemesi için şerhin yapılması gerektiğini ileri süren görüş aksi halde sözleşmeden doğan şahsi bir hakkın sözleşmeye taraf olmayan üçüncü kişilerin haklarını hukuka aykırı sınırlandıracağını savunmaktadır.

Finansal kiralama sözleşmesinin tapu siciline şerh edilmesi kiracı açısından ise büyük önem taşımaktadır. Bu sayede finansal kiralama şirketinin sözleşme süresince mal üzerinde kiracının haklarını etkileyecek tasarruf işlemleri yapmasının önüne geçilir. Her ne kadar FFFK m. 27’de sözleşmede aksi öngörülmediği sürece kiralayanın malın mülkiyetini üçüncü kişiye devredemeyeceği düzenlese de sadece mülkiyetin devri değil diğer sınırlı aynı hakların tesis edilmesi de kiracının haklarını olumsuz etkileyecektir. Asıl koruma finansal kiralama sözleşmesi sonunda kiralananın mülkiyetinin kiracıya geçmeyeceği sözleşmelerde söz konusu olur. Aksi halde alım hakkı tapuya şerh edileceği için kiracı hukuken korunmuş olacaktır.

Sözleşme yapıldıktan ve tapu siciline şerh verildikten sonra FFFK m. 22/f.1’e göre, kiralayan durumu Birliğe bildirmek zorundadır. Bildirimin yapılmamasının yaptırımını ise kanunda gösterilmemiştir. Bildirim sözleşme veya şerh bakımından kurucu etkiye sahip değildir. Kanun koyucu bu düzenleme ile yapılan finansal kiralama sözleşmelerinin takip edilmesini sağlamayı amaçlamıştır.

B. Taşınır Bakımından Gerçekleştirilecek İşlemler ve Hukuki Sonuçlar

FFFK m. 22/f.1’de, ‘*kendilerine mahsus özel sicili bulunan taşınır mallara dair sözleşmeler bu malların kayıtlı oldukları sicile tescil ve şerh olunur ve kiralayan tarafından ayrıca Birliğe bildirilir.*’ şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir. Gemi, otomobil gibi kendine mahsus özel sicili bulunan taşınır mallara ilişkin sözleşmeler kayıtlı oldukları sicile şerh verilir. Uluslararası finansal kiralama sözleşmelerinde özellikle uçak kiralamaları öne çıkmaktadır. TSHK m. 119 f.2’ye göre, bir uçağa ilişkin kira sözleşmesinin üçüncü kişilere ileri sürülebilmesi için uçak siciline şerh verilmesi gerekir. FFFK 22. maddenin 6. ve 7. fıkralarında mülga kanunda yer almayan yeni düzenlemelere yer verilmiştir. 6102 sayılı TTK m. 940 uygulamasında kiracı, geminin maliki gibi değerlendirilir. TSHK m. 49 uygulamasında kiracı, hava aracının maliki gibi değerlendirilir. Yatırımların artışı sağlayacak bu yeni düzenlemeler yabancı finansal kiralama şirketleri bakımından önemli bir kısıtlamayı ortadan kaldırmıştır. TSHK uçakları tescil sistemi yönünden tescile tabi uçaklar ve tescile tabi olmayan uçaklar olarak ayırmıştır. Tescile tabi uçaklarda mülkiyetin intikali taraflar arasında yapılan anlaşma ile geçerli olur.

Sicil dışında gerçekleşen mülkiyetin intikali halinde yeni malikin kiracının finansal kiralama sözleşmesinden doğan haklarına riayet etme yükümlülüğü yoktur. Uçak üzerindeki hakların iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için tescile tabi uçakları konu alan finansal kiralama sözleşmesinin uçak siciline, tescil edilmeyen uçakları konu alan finansal kiralama sözleşmesinin ise Birlik nezdinde tutulan özel sicile kaydedilmesi gerekir.

Finansal kiralama konusu malın, motorlu araç olması durumunda trafik siciline, iş makinesi olması durumunda Ticaret Odaları nezdinde tutulan özel sicile, zırai araç olması durumunda Ziraat Odaları nezdinde tutulan özel sicile tescil edilmesi özellikle üçüncü kişi alıcıları kötü niyetli kiracılara ve kiralayanlara karşı daha iyi koruyacaktır. Bu sayede alıcı en azından varlığını bildiği özel sicillere bakıp finansal kiralama sözleşmesinden haberdar olabilecektir. Özel bir sicile kayıtlı olmayan taşınır bakımından sözleşme FFFK m. 22/f.2 uyarınca Birlik tarafından tutulacak özel sicile tescil edilir.

TMK m. 985'e göre, *'Taşınırın zilyedi onun maliki sayılır.'* Bu karinenin doğruluğuna inanan üçüncü kişilerin malik olmayan emin sıfatıyla zilyetten aynı hak aynı hak kazanımları korunur. Finansal kiralama sözleşmesinde kiracı sözleşme konusu taşınırın emin sıfatıyla zilyedi durumundadır. Bu sebeple kiracının taşınır üzerindeki tasarruflarına karşı finansal kiralama kurumunun çıkarlarının korunması gerekmektedir. Özel sicile kayıtlı olmayan taşınır mallara ilişkin sözleşmenin Birlik nezdinde tutulan sicile tescili ile finansal kiralama sözleşmelerine aleniyet kazandırılmıştır. FFFK m.2/f.3, *'Birlik tarafından tutulacak özel sicil herkese açıktır. Hiç kimse sicildeki bir kaydı bilmediğini ileri süremez.'* şeklindedir. Bu halde, kiracıdan mal almak isteyenler özel sicili inceleyecekler aksi halde iyiniyetli sayılmayacaklardır.

Birlik nezdinde tutulan sicile tescilin diğer bir faydası ise kiracı veya kiralayanın iflası veya aleyhlerine icra takibi yapılması durumunda gündeme gelir. Bu hallerde icra veya iflas memuru finansal kiralama konusu malların takibin dışında tutulmasına karar verir. Tescilin bulunmaması durumunda ise ayırma işlemi yapılamayacak ve icra veya iflas memuru sadece sözleşmeye bakarak karar verecektir.

FFFK'nun öngördüğü düzenleme ile bilgilerin tek merkezde toplanması özellikle kiralayan ve üçüncü kişiler bakımından önemli faydalar sağlamıştır. Bu sayede üçüncü kişiler Türkiye'nin dört bir yanındaki özel finansal kiralama sicillerini taramak yerine Birlik nezdinde tutulan sicili inceleyerek taşınır malın hukuki durumu hakkında bilgi edinebilecektir.

C. Bütünleyici Parça ve Eklentiler Bakımından Gerçekleştirilecek İşlemler ve Hukuki Sonuçlar

Bütünleyici parçalar ve eklentiler asli niteliğini koruduğu hallerde finansal kiralama sözleşmesinin konusu olabilecektir. Eklentiler bakımından eğer bir eklenti kendine mahsus bir sicile kaydediliyorsa konusu olduğu sözleşmede o sicile tescil veya şerh edilir. Eklenti özel sicile kaydedilmeyen taşınır ise Birlik nezdinde tutulan özel sicile tescil edilir. Bütünleyici parçalar bakımından ise asıl şeyi esas almak gerekir. Asıl şey tapuya kayıtlı taşınmaz ise bütünleyici parçanın konusu olduğu sözleşme taşınmazın kayıtlı olduğu tapu sicile şerh edilir. Taşınmaz tapuya kayıtlı değil ise bütünleyici parçanın konusu olduğu sözleşme, taşınır hükümlerine göre kendine Birlik nezdinde tutulan sicile tescil edilir. Asıl şey kendine mahsus bir sicile kaydedilen taşınır malsa bütünleyici parçanın konusu olduğu sözleşme asıl şeyin kaydedildiği sicile tescil edilir. Asıl şey özel sicile kaydedilmeyen taşınır ise bütünleyici parçanın konusu olduğu sözleşme Birlik nezdinde tutulan özel sicile tescil edilir.

D. Gemiler Bakımından Gerçekleştirilecek İşlemler ve Hukuki Sonuçları

Gemiler yüksek maliyetleri sebebiyle finansal kiralama sözleşmelerine konu olmaktadır. Finansal kiralama sözleşmesinin konusu gemi olduğunda ise deniz ticaret hukukunun kendine özgü özellikleri sebebiyle farklı hukuki sonuçlar meydana gelmektedir.

TTK'na göre kira sözleşmesinden kiracı lehine doğan şahsi hakkın sicile şerh verilmesi mümkün değildir. TTK m. 977/f.1'de yer alan düzenleme, *'Bir gemi veya gemi ipotegi üzerinde bir hakkın kurulmasını veya kaldırılmasını yahut böyle bir hakkın içeriği veya derecesinin değiştirilmesini isteyebilmek hakkını teminat altına almak için gemi siciline şerh verilebilir. Gelecekte doğacak veya şarta bağlı bir istem hakkının teminat altına alınması amacıyla gemi siciline şerh verilmesi mümkündür.'* şeklindedir. Ancak finansal kiralama sözleşmesinde kiracının sözleşmeden doğan uzun süreli nispi hakkını, gemi üzerinde sonradan aynı hak kazanacak üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi ancak bu hakkın gemi siciline şerhi ile mümkündür. Bu sebeple FFFK ile TTK'nda sayılan gemi siciline şerh verilebilecek şahsi haklar arasına finansal kiralama sözleşmesinden kiracı lehine doğan hakkın da eklendiği kabul edilmektedir.

Finansal kiralama sözleşmesinin konusu gemi ise sözleşmeden doğan hakkın nereye şerh edileceğinin belirlenmesi için öncelikle geminin taşınır olup olmadığının tespiti gerekir. Gemilerin hukuksal niteliği başlıklı TTK m. 936'da bütün gemilerin gerek TTK gerekse diğer kanunların uygulanmasında taşı-

nır eşya kabul edileceği düzenlenmiştir. Bu sebeple gemiler FFFK m. 22’de taşınırlar için öngörülen düzenlemeye tabi olmalıdır. Gemi siciline kayıtlı gemilere ilişkin sözleşmeler gemi siciline, gemi siciline kayıtlı olmayan gemilere ilişkin sözleşmeler ise Birlik nezdinde tutulan özel sicile kaydedilmelidir. Gemi sicili ve Birlik nezdinde tutulan özel sicil gemiler üzerindeki haklar bakımından aleniyet sağlamaktadır.

Finansal kiralama sözleşmesi ile kullanım hakkı elde edilen gemi üzerinde, kanundan doğan gemi alacaklısı hakkının kiralayana karşı ileri sürülebilmesi hususunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Ancak ağırlıklı olarak kabul edilen görüşe göre, TTK m. 1320 ve m. 1061 birlikte değerlendirildiğinde gemi alacaklısı hakkının finansal kiralamaya konu gemi üzerinde de doğacağı açıktır.

E. Bilgisayar Yazılımlarının Çoğaltılmış Nüshaları Bakımından Geçekleştirilecek İşlemler ve Hukuki Sonuçları

FFFK m. 19 bilgisayar yazılımlarının çoğaltılmış nüshalarının finansal kiralama sözleşmesinin konusu olabileceğini düzenlemiştir. Bu düzenleme ile finansal kiralama sözleşmesinin konusu genişletilmiştir. Bilgisayar programlarının hukuki niteliği bakımından çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüş bilgisayar programlarını eşya sayarken diğer bir görüş gayri maddi mal olduğunu savunmuştur. Bilgisayar programları için patent yasasıyla mı yoksa telif hakları kapsamında hukuki koruma sağlanacağı tespit edilmesi gereken bir diğer konudur. Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 6. maddesinin (c) bendine göre, buluş niteliğinde olmadığından bilgisayar yazılımları Kanun Hükmünde Kararname dışında bırakılmıştır. Bilgisayar programları FSEK ile korunmaktadır. Ancak bilgisayarlarla tümleşik olarak işleyen ve teknik bir katkı içerdiği düşünülen buluşlar için patent alınabilir. Eğer bilgisayar programı patent almış ise FFFK’nun ilgili hükümleri uyarınca kendine mahsus sicile kaydedilen taşınırlar kapsamında değerlendirilir ve finansal kiralama sözleşmesi patent siciline kaydedilir. Patent almayan bilgisayar programları ise kendine mahsus sicile kaydedilmeyen taşınırlar kapsamında değerlendirilir ve Birlik nezdinde tutulan özel sicile tescil edilir.

F. Yurt Dışından Yapılacak Finansal Kiralamalar Bakımından Geçekleştirilecek İşlemler ve Hukuki Sonuçları

FFFK m.21/1’de yer alan düzenleme, ‘Yurt dışından yapılacak finansal kiralama sözleşmeleri Birlik tarafından tescil edilir.’ şeklindedir. Sözleşmenin mülga kanundan farklı olarak BDDK nezdinde tutulan sicile kaydedilmesi yerine Birlik nezdinde tutulan

sicile tescil edilmesi hem yurt içinden hem yurt dışından kiralamaların tek merkezden kontrol etmesini sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

ALTOP, A. ‘Finansal Kiralama Sözleşmesi’nin Şekline ve Tesciline –veya şerhine- İlişkin Olarak Finansal Kiralama Kanunu’nda Öngörölmüş Düzenleme ve Yarattığı Sorunlar’, Leasing Dünyası EK, Fider Bülteni, S.6, Ocak 2003, s. 1, (Bülten).

ASAN, H. ‘Yazılım nasıl korunmalı? Patente mi? Telifle mi?’, Bilişim Dergisi, Mayıs 2011, s. 116-117.

BAŞTÜRK, F. Finansal Kiralama Sözleşmesinin Şekli ve Tescili veya Şerhi, AÜFD, Y: 2008, C. 57, S. 4, s. 102 vd.

ÇAĞA, T./KENDER, R. Deniz Ticaret Hukuku I, Giriş, Gemi, Donatan ve Kaptan, Gözden Geçirilmiş 15. Baskı, C. I, İstanbul 2009.

ÇETİNER, B. 6361 Sayılı Kanun ile Finansal Kiralama Sözleşmelerine İlişkin Getirilen Yeni Düzenlemeler, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl:4, S.13, Nisan 2013, s.72 vd.

ERİŞGİN, N. ‘Standart Yazılım Devrini Amaçlayan Sözleşmelerde Edimin Konusu Olarak Bilgisayar Programı’, AÜFD, 1999, C. 48, S. 1-4, s. 217 vd.

KENDER, R./ÇETİNGİL, E. Deniz Ticaret Hukuku (Takip Hukuku ve Deniz Sigortaları ile Birlikte), Temel Bilgiler, Genişletilmiş 7. Baskı, İstanbul 2013.

KOCAAĞA, K. Türk Özel Hukukunda Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi, Ankara 1999.

KOÇ, M. Finansal Kiralama (Leasing) 2. Baskı, İstanbul 2004.

KÖTELİ, M. A. Karşılaştırmalı Hukuk ve Türk Hukukunda Finansal Kiralama (Leasing Sözleşmeleri), İstanbul 1991.

KUNTALP, E. Finansal Kiralama Kanununa Göre Finansal Kiralama (Leasing) Tanımı ve Hükümleri, Ankara 1998.

OĞUZMAN, M. K./ÖZ, M. T. Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, Cilt 1, 11. Baskı, İstanbul 2013.

REİSOĞLU, S. ‘Finansal Kiralama Sözleşmeleri ve Uygulama Sorunları’, Bankacılık Dergisi, S. 48, 2004, s. 8.

TOPUZ, M. 6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu Çerçevesinde Finansal Kiralama Sözleşmesi, Ankara 2013.

YALÇIN, F. Finansal Kiralama (Leasing), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006.

YAVUZ, C./ACAR, F./ÖZEN, B. Borçlar Hukuku, Özel Hükümler, 12. Baskı, İstanbul 2013.



İCRA TAKİBİNE KONU ÇOCUKLAR

Rüveyda ÖZKAN BEŞİNCİ
Avukat

2 4.11.2021 tarihinde 7343 sayılı İcra ve İflas Kanunu İle Ba-

zı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kabul edilerek 30.11.2021 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile İcra ve İflas Kanunu'nda pek çok değişiklik yapılmıştır. Bunlardan biri, İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenen çocuk teslimlerine yönelik hükümlerin de yürürlükten kaldırılmasıdır. Bunun yerine, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na çocuk teslimine yönelik yeni hükümler eklenmiştir.

Boşanma davalarında, çocuğun her iki ebeveyni ile sağlıklı ilişkiler kurabilmesi amacıyla mahkemece dava süresince ve sonrasında velayeti kendisine verilmeyen tarafla çocuk arasında belirli zaman dilimlerinde görüşmek suretiyle kişisel ilişki tesis edilmektedir. Ancak, boşanma davasında çoğunlukla anne babalar arasındaki çatışma çocuklara yansımakta ve velayeti kendisine verilen ebeveyn, diğer tarafla çocuğun görüşmesini istemeyerek, çocuğu gösterme konusunda zorluk çıkarabilmektedir. Veyahut velayeti kendisine verilen eş, çocuğu almak istediğinde yine çocuk yanında bulunan diğer eş bu isteğe direnebilmektedir.

Bu değişiklik öncesindeki uygulamada; böyle bir durumla karşılaşan taraf, çocuğunu görebilmek adına mahkeme kararı ile icra takibi başlatmak durumunda kalmaktaydı. İcra takibi ile çocuğun teslim edilmesi konulu icra emrinin karşı tarafa tebliği ile, teslim yükümlüsünün çocuğu talepte bulunana teslim etmesi beklenmekteydi. Tebliğden itibaren 7 günlük sürede çocuğun teslim edilmesi halinde, icra memurları ve kolluk vasıtasıyla çocuk zorla alınabilmekteydi. Bu aşamaya gelindiğinde, zaten boşanma gibi zorlu bir süreçten geçen çocukların bir de polis ve icra memurlarının

bulunduğu bir ortamda bir ebeveyninden diğerine veriliyor olması, çocuğa bir eşya muamelesi yapılıyor olması çocuk için bir travma yaratmaktaydı. Dolayısıyla, boşanma davalarının hassas ve en önemli noktası olan çocukların icra takibine konu edilmeleri zaten boşanma sebebiyle mağdur olan çocukları daha da yıpratmaktaydı.

Tüm bunların yanında, eski düzenlemede yatırılması gereken harç ve masraflar sebebiyle ebeveynlere maddi bir külfet yüklenmekteydi.

ÇOCUĞUN ÜSTÜN YARARI VE ÇOCUK KORUMA KANUNU'NDAKİ YENİ DÜZEN- LEMELER

Çocuğun üstün yararı; çocuğun iyiliği ve esenliği için ne gerekiyorsa onun yapılmasını emreden, çocuğun kanunlarla da korunmasını amaçlayan bir normdur. Dolayısıyla, esasında seçme kabiliyeti ve özgürlüğü bulunmayan çocuk için en iyisinin ne olduğunun belirlenmesi ve buna göre kararlar alınması gerekmektedir.

Bu durum öncelikle, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de düzenlenmiştir. Sözleşme'nin 3. maddesinde "*Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir.*" denilerek tüm adli ve idari makamlarda ve faaliyetlerde öncelikle çocuk için en iyisinin ne olduğunun düşünülmesi, çocuğun varsayımsal iradesi ile gerçek iradesi arasında denge kurulması, çocuğun geçmiş olduğu süreçlerden en az olumsuz etki ile çıkmasına öncelik verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu yarar, çocuğu konu alan ve çocuğu etkileyebilecek her durumda en üstte tutulmalı ve buna göre hareket edilmelidir.

7343 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 39. ve devamı maddeleri ile 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa yeni maddeler eklenmiştir. Bu düzenleme ile “*çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair aile mahkemeleri tarafından verilen ilam veya tedbir kararları, çocuğun üstün yararı esas alınarak, Adalet Bakanlığınca kurulan adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerince*” bu kısımda yer alan hükümlere göre yerine getirilecektir.

Hukuk sistemimizde, çocuk tesliminin icra konusu olmaktan çıkarılması ve yukarıda bahsedilen düzenlemelerin yapılması çocuğun üstün yararına öncelik verildiğini göstermektedir. Bu düzenlemeyle çocuk teslimleri, bünyesinde psikolog, pedagoğ, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci ve rehber öğretmen bulunduran Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri aracılığıyla gerçekleştirilecektir.

Bu müdürlük aracılığıyla, çocuğun psikolojisini olumsuz etkileyen ve ebeveynlere külfet haline gelen icra marifetiyle çocuk tesliminden farklı olarak çocukların bu süreçlerden çok daha sağlıklı bir şekilde çıkması planlanmıştır. Şöyle ki, çocuk kendisine teslim edilmeyen eş icra dairesine gerek kalmadan çocuğun yerleşim yerindeki müdürlüğe başvurarak çocuk teslimine yönelik mahkeme kararının uygulanmasını isteyebilecektir. Çocuk Koruma Kanunu'na eklenen 41/B maddesi gereğince talep üzerine müdürlük, teslim yükümlüsü ile iletişim kurarak çocuğun belirtilen gün ve saatte, belirlenen yere hak sahibine teslim edilmek üzere çocuğun getirilmesini talep eder. Belirlenen gün ve saatte, müdürlükçe belirlenen teslim mekanlarında veya yükümlünün önceden bildireceği haklı bir mazereti var ise çocuğun bulunduğu adreste çocuğun teslimine karar verilebilir. Yükümlü, emrin gereğini yerine getirmese, gerekirse kolluktan yardım istenerek çocuk nerede bulunursa bulunsun müdürlük tarafından alınarak hak sahibine teslim edilebilecektir.

Teslim yükümlüsüne ulaşılabilmesi veya teslim yükümlüsünün çocuğu teslim etmemesi halinde, müdürlükçe derhal bir teslim emri gönderilir. Kanunda, emrin yerine getirilmemesi halinde tazyik hapsi uygulanacağı düzenlenmiştir.

Çocukla kişisel ilişki tesisine ilişkin ilamların yerine getirilmesiyle birlikte çocuk kendisine teslim edilen hak sahibine de; kişisel ilişki tesisini düzenleyen ilamdaki sürenin bitiminde çocuğu geri getirmemesi halinde disiplin hapsi uygulanabileceği ve hakkında suç duyurusunda bulunabileceği yer almaktadır.

Kanunda, çocuğun üstün yararının gözetildiği başka hükümler de yer almaktadır. Çocuğun üstün yararının gerektirdiği hallerde müdürlük, yükümlüyle irtibata geçmeye veya teslim emri tebliğine gerek olmaksızın çocuk müdürlük tarafından gerekirse kolluk yardımıyla teslim yükümlüsünden alınarak hak sahibine teslim edebilecektir. Bunun gibi, çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair işlemlerin çocuğun üstün yararını koruyacak şekilde yerine getirilebilmesi amacıyla müdürlüğün önerisi üzerine aile mahkemesi, hak sahibi veya yükümlü hakkında danışmanlık tedbiri uygulanmasına karar verilebilecektir. Yükümlünün teslim emrine aykırı ilk hareketinde müdürlük yükümlü hakkında danışmanlık tedbiri uygulanmasını aile mahkemesinden talep edebilecektir.

Taraflara müdürlükçe yapılan işlem ve verilen kararlara karşı, öğrenme veya tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde, işlemi yapan müdürlüğün bulunduğu yer aile mahkemesine şikâyetle bulunma hakkı da tanınmıştır.

Yeni düzenleme ile, ebeveynler maddi bir külfet oluşturan icra harç ve masraflarından da kurtulmuştur. Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ilişkin müdürlükçe yapılacak işlemler, tüm harçlardan muaf tutulmuştur. Ayrıca bu iş ve işlemlerin yürütülmesi için yapılacak tüm masraflar, avukatlık ücreti hariç olmak üzere, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanacaktır.

Çocuğun üstün yararı ve sürecin çocuğa psikolojik etkisi göz önüne alınarak, çocuğun teslim süreci adli destek uzmanları tarafından çocuğun en az derecede etkileneceği şekilde yürütülecektir. Bu düzenlemelerin çocuklar ve aileler için çok yararlı olacağı şimdiden görülebilmektedir.

Geleceğe umutla bakan, pırıl pırıl çocuklarımızı hep birlikte koruyabilmek dileğiyle...

TİCARET BAKANLIĞI TARAFINDAN YAYIMLANAN KILAVUZ KAPSAMINDA SOSYAL MEDYA ETKİLEYİCİLERİ (“INFLUENCER”) DÜZENLEMELERİ



Emre SAVAŞ
Avukat

KILAVUZ YAYIMLANMADAN ÖNCE TÜRKİYE’DEKİ DURUM

Günümüzde sosyal medya kullanımının giderek yaygınlaşması ile markaların çoğu ürünlerinin tanıtımını genellikle tanınmış ve belirli bir takipçi kitlesine sahip kişilerin kendi sosyal medya hesapları aracılığıyla gerçekleştirmek istemektedir.

Bununla birlikte, Kılavuz yayımlanana kadar sosyal medya üzerinden yürütülen reklam faaliyetlerine ilişkin Türk Hukukunda özel hukuki düzenlemeler bulunmamaktaydı. Söz konusu reklam faaliyetlerine yönelik olarak, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği ve dürüstlük kuralı, haksız ticari uygulamalar gibi hukuki ilkeler somut olayın elverdiği şekilde uygulanmaydı.

Bu kapsamda, özellikle Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği’nin “Tanıklı Reklamlar” başlıklı 16. maddesi Kılavuz yayımlanmış olsa dahi Influencerlar açısından halen uygulanabilmektedir. Söz konusu maddede yer alan “*Reklamlarda, tanıklığına başvuru alan kişi, kurum veya kuruluşun tecrübesine, bilgisine veya araştırma sonuçlarına dayanmayan ve gerçek olmayan hiçbir tanıklık ya da onay ifadesine yer verilemez veya atıfta bulunulamaz.*” hükmü ile Influencerların gerçek bir deneyime dayanmayan yorumları ya da tanıtım faaliyetleri yasaklanmıştır.

Aynı şekilde, Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği’nin “Örtülü Reklam Yasağı” başlıklı 22. maddesi de Influencerlar tarafından gerçekleştirilecek reklam faaliyetlerinde geçerliliğini devam ettirmektedir. Şöyle ki, marka ile anlaşarak bir menfaat (para, ürün, indirim vs.) karşılığında markanın ürününün tanıtımını yapacak olan Influencer, gerçekleştireceği tanıtım faaliyetinin bir reklam olduğunu açıkça ortaya koymalıdır. Nitekim, tüketici tarafından kolaylıkla reklam olduğu anlaşılamayan tanıtım faaliyetleri örtülü reklam kapsamına girebilmektedir.

Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan Kılavuz ile hem yukarıda belirtmiş olduğumuz hususlar hem de

uygulamada muallakta kalan diğer hususlar düzenlenerek giderek daha da popülerleşen Influencer aracılığıyla gerçekleştirilen tanıtım faaliyetlerinde hukukun uyulması gereken kurallar düzenlenmiştir.

GENEL OLARAK KILAVUZ HAKKINDA BİLGİLER

Influencerlar tarafından yapılan ticari reklam ve haksız ticari uygulamalara esas teşkil etmek üzere 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği ve 04.05.2021 tarihli 309 sayılı Reklam Kurulu toplantısında alınan karara dayanılarak 05.05.2021 tarihinde Ticaret Bakanlığı’nın websitesinde “Sosyal Medya Etkileyicileri Tarafından Yapılan Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Hakkında Kılavuz” (“Kılavuz”) yayımlandı.

Kılavuz’un amacı; “*influencerlar tarafından yapılan ticari reklam ve ticari uygulamalar hakkında reklam veren, reklam ajansları, mecra kuruluşları ve reklamcılık ile ilgili tüm kişi, kurum ve kuruluşlara yol göstermek*” şeklinde belirtildi. Bu doğrultuda Kılavuz’un, uygulamada Influencerlar ile birlikte reklam verenleri ve reklamcılık ile ilgili diğer tüm kişileri de doğrudan ilgilendirdiğini belirtmek isteriz.

Kılavuz’un temel ilkeleri ise; Influencer aracılığıyla yapılan reklamların, açık ve anlaşılır şekilde ifade edilmesi ve ayırt edilebilir olması, örtülü reklam yapılmaması ve reklam verenden maddi kazanç ve/veya ücretsiz ya da indirimli mal veya hizmet gibi faydaların sağlandığı paylaşımlarda, Influencer tarafından bu durumun, ticari reklam ilişkisinin gerçekleştiği platforma bağlı olarak yazımızın devamında yer alan ifadeler ile açıkça belirtilmesidir.

INFLUENCER TANIMI

Türk Hukukunda ilk kez Kılavuz içeriğinde Influencerın tanımı yapılmıştır. Buna göre, Türkçe’ye “sosyal medya etkileyicisi” olarak çevrilen ve dünyada “Influencer” olarak kabul gören kişiler; “*Sosyal medya hesabı üzerinden kendisine veya reklam verene ait bir mal veya hizmetin satışını ya da kiralanmasını sağlamak, hedef kitleyi oluşturanları bilgilendirmek veya ikna etmek amacıyla pazarlama iletişiminde bulunan kişi*” şeklinde tanımlanmıştır.

KILAVUZ İLE INFLUENCER’LARA GETİRİLEN YÜKÜMLÜLÜKLER

Kılavuz uyarınca Influencerlar;

- Henüz deneyiminin bulunmadığı bir mal veya

hizmete ilişkin, tüketiciler nezdinde o mal veya hizmeti onaylayacak ya da deneyimlediği algısı yaratacak şekilde ticari reklam amacıyla paylaşımında bulunamaz.

ii) İlgili mevzuatına aykırı olacak şekilde bir mal veya hizmete ilişkin sağlık beyanında bulunamaz.

iii) Bir mal veya hizmete ilişkin nesnel, ölçülebilir, sayısal verilere dayanmayan ve ispatı mümkün olmayan bilimsel araştırma ve test sonuçları hakkında iddialarda bulunamaz.

iv) Doktor, diş hekimi, veteriner hekim ve eczacılar ile sağlık kuruluşları tarafından sunulan mal veya hizmetlere yönlendirmede bulunamaz, bu mal veya hizmetlerin tanıtımını yapamaz.

v) Kendisine reklam veren tarafından hediye edilmiş bir mal veya hizmeti kendisinin satın aldığı izlenimi oluşturamaz.

vi) Bir mal veya hizmetin ticari reklamına ilişkin herhangi bir reklam verenden maddi kazanç ve/veya ücretsiz ya da indirimli mal veya hizmet gibi faydalar sağladığı süre boyunca kendisinin sadece bir tüketici olduğu izlenimi oluşturamaz.

vii) Herhangi bir malın ticari reklamında, efekt veya filtreleme uygulamalarını kullanması durumunda görüntünün filtrelendiğini açıkça belirtir.

viii) Sosyal medya aracılığıyla bir mal ve/veya hizmet hakkında iletişim kurmak için sistematik olarak sahte veya var olmayan kimlikleri toplu olarak oluşturamaz ve/veya kullanamaz.

Kılavuz'da Influencerların gerçekleştireceği reklamların yer aldığı platformlar ve bu platformlara özgü olarak uyulması gereken esaslar dört ana başlık altında toplanmıştır. Buna göre söz konusu mecralar; a) Video paylaşım mecralarında yapılan reklamlar, b) Fotoğraf ve mesaj paylaşım mecralarında yapılan reklamlar, c) Podcast mecrasında yapılan reklamlar ve d) İçeriğin yalnızca kısa bir süre için görülebildiği mecralarda yapılan reklamlar olarak sıralanmıştır.

Video paylaşım mecralarında yapılan reklamlar

Kılavuz uyarınca Influencer; YouTube ve Instagram TV gibi video paylaşım mecralarında yapılan reklamlar ile canlı yayın niteliğinde olan paylaşımlarda, video içinde sürekli olarak veya videonun başlığında ya da açıklama kısmında veya ilgili reklamın geçeceği bölümün başında

tüketicileri “daha fazla oku” gibi bir alanı tıklamak zorunda bırakmadan yazılı ve sözlü olarak aşağıda belirtilen açıklamalardan en az birine yer vermesi gerekmektedir:

–“Bu video [reklam veren] reklamlarını içermektedir.”

–“Bu video, [reklam veren] ile ücretli işbirliğini içermektedir.”

–“[Reklam veren]’in destekleri ile.”

–“Bu ürünleri [reklam verenden] hediye olarak aldım.”

–“Ürünleri bana gönderdiği için [reklam verene] teşekkürler.”

Fotoğraf ve mesaj paylaşım mecralarında yapılan reklamlar

Kılavuz uyarınca Influencer; Instagram, Facebook, Twitter gibi fotoğraf ve mesaj paylaşım mecralarında paylaşılan fotoğrafın ve/veya mesajın içinde ya da altında veya açıklamalarında reklam verene ilişkin ad, marka, ticaret unvanı gibi tanıtıcı bilgilerden herhangi biriyle birlikte aşağıda belirtilen etiketlerden ya da açıklamalardan en az birine yer vermesi gerekmektedir:

#Reklam

#Reklam/Tanıtım

#Sponsor

#İşbirliği

#Ortaklık

“@[Reklam veren] ile işbirliği”

“@[Reklam veren] tarafından sağlandı.”

“@[Reklam veren] tarafından hediye olarak alındı.”

Podcast mecrasında yapılan reklamlar

Kılavuz uyarınca Influencer; podcast aracılığıyla yapılan reklamlarda yayının başında, ortasında ve sonunda, yazılı ve sözlü olarak aşağıda belirtilen açıklamalardan en az birine yer vermesi gerekmektedir:

“Bu podcast, [reklam veren] hakkında reklam içerir.”

“Bu podcast, [reklam veren] ile ücretli bir işbirliğinden oluşmaktadır.”

“[Reklam veren]’in destekleri ile.”

“Ürünleri (podcastimde bahsettiğim) [reklam veren] hediye olarak aldım.”

İçeriğin yalnızca kısa bir süre için görülebildiği mecralarda yapılan reklamlar

Kılavuz uyarınca Influencer; Snapchat ve Instagram hikâyeleri gibi içeriğin yalnızca kısa süreliğine görülebildiği reklamlarda, paylaşım süresince reklam verene ilişkin ad, marka, ticaret unvanı gibi tanıtıcı bilgilerden herhangi biri ile birlikte aşağıda belirtilen etiketlerden ya da açıklamalardan en az birine yer vermesi gerekmektedir:

#Reklam

#Reklam/Tanıtım

#Sponsor

#İşbirliği

#Ortaklık

“@[Reklam veren] ile işbirliği”

“@[Reklam veren] tarafından sağlandı.”

“@[Reklam veren] tarafından hediye olarak alındı.”

KILAVUZ İLE REKLAM VERENLERE GETİRİLEN YÜKÜMLÜLÜKLER

Influencerlar ile birlikte Kılavuz’da Reklam Verenlere de birtakım sorumluluklar yüklenmiştir. Buna göre Reklam Veren;

Influencerları Kılavuz hükümleri hakkında bilgilendirmek,

Influencerların, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği ve Kılavuz dâhil olmak üzere ilgili kanun ve yönetmeliklere uymasını istemek,

Reklam veren tarafından Influencerların üçüncü şahısları kullanmasına izin verildiği durumlarda, Influencerların üçüncü şahısların da (ii) bendinde belirtilen yükümlülüklerle uyması gerektiğine dikkat çekmek ve

Influencerların yükümlülüklerini yerine getirmesi için çaba göstermek ve ihlallere karşı önlem almakla sorumludur.

Söz konusu maddenin devamında, Reklam Verenlerin Influencerların kendi sorumluluğu olduğu gerekçesine dayanarak yukarıda sayılan sorumluluklarından kaçınamayacağı belirtilmiştir. Nitekim, Kılavuz uyarınca Reklam Verenlerin belirtilen yükümlülüklerine uygun hareket ettiğini ispatlaması durumunda, Influencerların kurallara uymasını sağlamak adına kendisinden makul olarak beklenebilecek en iyi çabayı gösterdiği kabul edilecektir.

SONUÇ

Kılavuz; reklam verenler, reklam ajansları ve mecra kuruluşu olarak sosyal medya etkileyicilerinin her birini yukarıda belirtmiş olduğumuz maddelere uyum konusunda ayrı ayrı sorumlu tutmuştur. Söz konusu yükümlülüklerle uymayanlar hakkında 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un “Ticari Reklam” başlıklı 61. ve “Haksız Ticari Uygulamalar” başlıklı 62. hükümleri uyarınca aykırılık tespit edilerek aykırılığın niteliğine göre Kanun’un 77. maddesi uyarınca reklamın durdurulması ve idari para cezası yaptırımları uygulanabilecektir.

Kanaatimizce, Kılavuz öncesi dönem açısından örtülü reklam yasağına, tanıklı reklamlara, haksız ticari uygulamalara ilişkin hükümler dolaylı olarak sosyal medya aracılığıyla gerçekleştirilen tanıtım faaliyetlerine uygulanmakta iken söz konusu kuralların detaylandırılarak net tek bir metin altına toplanması tanıtım faaliyetinde bulunan Influencerlar ve Reklam Verenlerin sorumluluklarının tespit edilebilmesi açısından yerindedir. Her ne kadar sosyal medyanın yaygınlaşma hızı ve tüketicilerin alışveriş tercihlerinin değişmesi gibi hususlar göz önünde bulundurulduğunda Kılavuz’un yayımlanmasında geç kalındığı şüphesiz olsa da Ticaret Bakanlığı’nın gelişmelere kayıtsız kalmadığını görmek de umut vericidir.

Teknolojik gelişmeler ile birlikte dünya genelinde yaşanan pandemi durumu da sosyal medya aracılığıyla gerçekleştirilen bu tanıtım faaliyetlerinin hayatımızda daha da yer edineceğini göstermektedir. Gelecekte kanun koyucunun etkilenen tarafın tüketici olduğu her ilişkide olduğu gibi tüketiciyi daha sıkı koruyan yeni düzenlemeler getirmesi muhtemeldir.

BUNU BİLİYOR MUSUNUZ SERİ MUHAKEME USULÜ



Günümüzde teknolojik, ekonomik pek çok değişiklik yaşanırken esasen bu gelişmeler neticesinde farklı suç tipleri ortaya çıkmakta veyahut Türk Ceza Kanunu sistematığına dahil olan pek çok suç tipi artış göstermektedir. Bu noktada ise kişilerin yargı yoluna başvurarak hak arama ihtiyaçları doğmakta ve pek tabii yoğun talepler sonucunda mahkemelerin iş yükü ile yargılama sürelerinin uzunluğu gündeme gelmektedir. Hem soruşturma hem de kovuşturma makamlarının genel gayesi olan maddi gerçeğin aydınlatılmasının yegane vasıtasını ise hiç şüphesiz deliller oluşturmaktadır. Zira ilgili suça ilişkin verilecek olan hükümle işlenen fiil arasında nedensellik bağının kurulmasında delillerin tespit edilmesi önem arz edecektir. Burada ise en önemli olan kişi hak ve hürriyetlerinin ihlal edilmeksizin, kişilerin yargıya, adli mercilere olan inançları sarsılmaksızın somut olaya ilişkin fiilin, fail veya failerin ve delillerin tespit edilmesi ile en kısa sürede hakikate ulaşmaktır.



Selen GÖRECİ
Stj. Avukat

Kısaca anlatılan bu sebepler ışığında, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yeni bir muhakeme usulü ihdas edilmiştir. Seri muhakeme usulü adı verilen bu yeni muhakeme usulü, 7188 sayılı ve 17/10/2019 tarihli Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 23.maddesi ile 5271 sayılı Kanunun mülga 250. maddesi ile yeniden düzenlenmiş ve özel bir usul olarak 24.10.2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 01.01.2021 tarihinden itibaren uygulanmaya başlayan seri muhakeme usulü, "Kanunda açıkça düzenlenen suçlarla sınırlı olarak yine kanunla belirtilen koşullarda uygulanabilecek istisnai bir muhakeme yöntemi" olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan hareketle seri muhakeme usulünde klasik muhakemeden farklı olarak ara muhakeme ve kovuşturma evresi atlanarak hüküm kurma aşamasına geçildiği ortadadır.

Dolayısıyla Ocak ayından beri uygulanmaya başlayan ancak akıllarda pek çok soru işareti bırakan bu yeni muhakeme usulü ile amaç, kanunda sayılı olan ve kanun koyucunun belirli bir önem seviyesinin altında gördüğü suçlar açısından, suç şüphesi altında bulunan kimselerin kabulüne bağlı olarak muhakeme sürecinin, savcı ile şüpheli arasında bir anlaşma sağlanarak ve bu anlaşmanın Asliye Ceza Mahkemesince onaylanması üzerine kısaltılması ve alternatif bir çözüm yolu üretilmesi şeklindedir.

Ancak seri muhakeme usulü uygulanırken belirli şartların varlığı aranmaktadır. Bu şartlardan en az birinin bile gerçekleşmemesi halinde soruşturmaya genel hükümlere göre devam edilmesi gerekmektedir. Seri muhakeme usulünün koşullarına ilişkin olarak; soruşturmanın yapılarak tamamlanmış olması, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilmemesi, katalog suçlardan birinin bulunması, şüphelinin usulü kabul etmesi; şüphelinin çocuk, akıl hastası, sağır veya dilsiz olmaması ile şüphelinin ulaşılabilir olması söylenebilir. Dolayısıyla bu koşullar çerçevesinde suç şüphesi altında olan kimse hakkında yeterli şüpheye ulaşan Cumhuriyet savcısının herhangi bir kovuşturma engelinin söz konusu bulunmaması halinde, seri muhakeme usulünü uygulaması zorunludur. Seri muhakeme usulünün tamamlanabilmesi için şüphelinin Cumhuriyet savcısının yapacağı teklifi özgür irade ile müdafî huzurunda kabul etmesi ve mahkemenin buna kanaat getirmesi gerekmektedir.

Cumhuriyet savcısı, kanunda sayılan belirli suç tiplerinin varlığı halinde, kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere derhal işin gerçeğini araştırmaya başlayacaktır ve araştırmasının sonucunda bu suçların işlendiğine dair yeterli şüpheye ulaştığı takdirde ilk olarak suç şüphesi altında bulunan kimsenin kolluk tarafından bilgilendirilmiş olup olmadığına bakılmaksızın, bu kişilerin haklarını hatırlatarak huzura davet edecektir. İlgili davet çeşitli iletişim araçlarıyla gerçekleştirilebileceği gibi özellikle hangi suç kapsamında soruşturmanın yürütüldüğü, söz konusu suçun CMK m. 250 gereğince seri muhakeme usulüne tabi olduğu ve mazeretsiz gelindiği takdirde bu usulün uygulanmasından vazgeçmiş sayılacağı hususlarının belirtilmesi gerekmektedir.

İkinci aşama olarak, suç şüphesi altında olan kimseye seri muhakeme usulü hakkında gerekli bilgilendirmenin hukuka uygun bir şekilde doğrudan doğruya Cumhuriyet savcısı tarafından yapılması gerekecektir. Bu bilgilendirme esnasında, Cumhuriyet savcısı şüpheli kimseye teklifi müdafii huzurunda kabul etmesi gerektiğini, seçtiği bir müdafii yoksa istemi aranmaksızın bir müdafii görevlendirileceğini, bu usul uygulandığı takdirde cezanın yarı oranda indirileceğini, istinaf ve temyiz yolunun kapalı olduğunu ve hüküm verilene kadar her aşamada seri muhakeme usulünden vazgeçebileceğini belirtmelidir.

Bilahare bu aşamaların sonucunda Cumhuriyet savcısının bir teklifte bulunması gerekecektir. Cumhuriyet savcısı şüpheliye bu teklifi yaparken uygulanacak yaptırımları açıkça belirtilmelidir. Bu halde Cumhuriyet savcısı TCK md. 61/1 uyarınca alt ve üst sınır içinde temel cezayı takdir edecek ve bu cezayı ½ oranında indirecektir. Diğer taraftan belirlenen bu cezaya ilişkin olarak, koşulların bulunması hâlinde; Cumhuriyet savcısı tarafından, CMK md. 231'e göre HAGB uygulanabileceği gibi, cezanın hapis olarak belirlenmesi durumunda; Hapis cezası, TCK md. 50 gereğince seçenek yaptırımlara çevrilebilecek ya da TCK md. 51 gereğince ertelenebilecektir. Teklif sonrasında şüpheliye teklifi değerlendirmesi için 7 günlük süre verilebilir. Teklif mutlaka müdafii huzurunda kabul edilmelidir. Dolayısıyla şüphelinin eğer müdafisi yoksa istem üzerine veya re'sen barodan bir müdafii görevlendirilecektir. Şüphelinin teklifi özgür iradeyle ve müdafii huzurunda kabul etmesi üzerine ise seri muhakeme usulü uygulanacaktır.

Şüphelinin teklifi açıkça reddetmesi veya belirlenen sürede mazereti olmaksızın gelmemesi durumunda soruşturmaya genel hükümlere göre devam edilir. Bu durumda Cumhuriyet savcısı tarafından buna ilişkin bir tutanak düzenlenerek, soruşturma dosyasına eklenir. Ancak şüpheli iddianamenin düzenlenmesine kadar seri muhakeme usulünün uygulanmasını talep edebilir. Şüphelinin müdafisi huzurunda teklifi kabul etmesi halinde ise buna ilişkin seri muhakeme usulü kabul tutanağı düzenlenir.

Seri muhakeme usulü kabul tutanağında; Şüpheliye isnat edilen eylem, şüphelinin kabul beyanı, belirlenen sonuç ceza ve/veya güvenlik tedbiri ve uygulandığı takdirde CMK'nın 231. maddesi gereğince verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına, TCK'nın 50. maddesi uyarınca çevrilen seçenek yaptırıma, TCK'nın 51. maddesine göre verilen hapis cezasının ertelenmesine, ilişkin hususlar yer alır. Tutanak, Cumhuriyet savcısı, şüpheli ve müdafii tarafından imzalanır. Ardından Cumhuriyet savcısı görevli Asliye Ceza Mahkemesine hitaben yazacağı bir talepname ile şüpheli hakkında seri muhakeme usulünün uygulanarak hüküm kurulmasını talepte bulunur. Mahkeme talapnameyi inceledikten sonra şüpheliyi müdafisi huzurunda seri muhakeme usulü ile ilgili olarak dinler ve usulü sonuçlandırır.

Şüpheli yine mazeretsiz olarak mahkemeye gelmediği takdirde bu usulden vazgeçmiş sayılacaktır (CMK md. 250/9). Ayrıca şüpheli mahkemece hüküm kurulana kadar bu usulden vazgeçebilecektir. Bu gibi durumlarda, soruşturmanın genel hükümlere göre sonuçlandırılması amacıyla dosya Cumhuriyet başsavcılığına geri gönderilir (CMK md. 250/10). Ancak Cumhuriyet savcısının talebi doğrultusunda mahkemece kurulan hükme itiraz edilebilir (CMK md. 250/14, 267-271).

Sonuç olarak, CMK md. 250/1 gereğince, seri muhakeme usulünün yalnızca belli suçlarda uygulanacağı düzenlenmiştir. İlgili hükümde belirtilen suçlar katalog olarak düzenlenmiş olup, sayılan suç tipleri dışında seri muhakeme usulünün uygulanabilmesi olanaksızdır. Bu suçlar; Hakkı olmayan yere tecavüz (TCK md. 154/2,3), genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (TCK md. 170), trafik güvenliğini

tehlikeye sokma (TCK md. 179/2,3), gürültüye neden olma (TCK md.183), parada sahtecilik (TCK md.197/2,3), mühür bozma (TCK md. 203), resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (TCK md.206), kumar oynanması için yer ve imkan sağlama (TCK md.228/1), başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması (TCK md.268), 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun md. 13/1,3,5 ile md.15/1,2,3,)), 6831 sayılı Orman Kanununun 93 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen suç, 1072 sayılı Rulet, Tilt, Langırt ve Benzeri Oyun Alet ve Makinaları Hakkında Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen suç, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde belirtilen suç şeklinde ifade edilebilir.

İlgili hükümde sayılan bu suçların ortak özelliği olarak zarar görenin belli bir kişi değil de kamu olduğu ve ispat bakımından diğer suçlara nazaran daha kolay şekilde ortaya koyulabildiği söylenebilir. Ayrıca seri muhakeme usulü uygulanacak suçlar mağdursuz suçlar olarak düzenlendiğinden, uzlaştırma kapsamındaki suçlarda seri muhakeme usulü uygulanamaz.

Seri muhakeme usulü uygulanmasına ilişkin olarak, 7188 sayılı Kanun'un 31'inci maddesi ile Ceza Muhakemesi Kanunu'na eklenen Geçici md. 5/1-d gereğince, "1/1/2020 tarihi itibarıyla kovuşturma evresine geçilmiş, hükme bağlanmış veya kesinleşmiş dosyalarda seri muhakeme usulü ile basit yargılama usulü uygulanmaz." Dolayısıyla seri muhakeme usulü, 01/01/2020 tarihi itibarıyla kovuşturma aşamasına geçilmiş dosyalarda yani 01/01/2020 tarihi itibarıyla henüz suç haberi soruşturma makamlarınca alınmamış veyahut alınmış ancak henüz CMK md. 175/1 hükmü uyarınca mahkemece iddianamenin kabulü yönelik karar verilmemiş olan fiiller hakkında seri muhakeme usulü uygulanabilecektir.

Seri muhakeme usulünün uygulanamayacağı hallerde mevcuttur. CMK md. 250/12 hükmü gereğince; seri muhakeme usulü, akıl hastalığı, yaş küçüklüğü, sağır ve dilsizlik durumlarında uygulanmaz.

Anlatılanlar ışığında, yeni sayılabilecek bu muhakeme usulüne ilişkin dikkat edilmesi gereken noktalar bulunmaktadır. İlk olarak kanunda sayılı suçlar kapsamında şüpheli konumunda olan kişi seri muhakeme usulünün uygulanmasına yönelik iradesini mahkemece hüküm kurulana kadar geri aldığını bildirebilir. Keza Cumhuriyet Savcısı tarafından seri muhakeme sonucunda hazırlanan talepname Asliye Ceza Mahkemesine sevk edildiğinde dahi suç şüphesi altında bulunan kimse seri muhakeme usulünün uygulanmasından vazgeçebilir. Vazgeçtiği takdirde ise klasik muhakeme usulüne geri dönmelidir.

Dikkate edilmesi gereken ikinci nokta ise, suç şüphesi altında bulunan kimsenin kabule ilişkin iradesini ortaya koyduğu sırada müdafinin bulunması gerektiğidir. Şöyle ki, CMK ataması yapıldığı sırada suç şüphesi altında bulunan kişilere müdafii atanmaktadır. Aynı müdafinin istisnai haller dışında Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılama yapıldığı sırada da yer alabilmemesi son derece yararlıdır. Bu durum ilgili Yönetmeliğin 11.maddesi 4.fıkrasında "Soruşturma evresinde görev yapan müdafii, mahkemede de öncelikle görevlendirilir" şeklinde ifade edilmiştir.

Son olarak, Cumhuriyet savcısı tarafından yaptırım, Cezanın Belirlenmesi başlıklı TCK md. 61 gereğince suçun işleniş biçimi, suçun konusunun önem ve değeri, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı, failin güttüğü amaç ve saiki, göz önünde bulundurarak hakkaniyet ile belirlenmelidir. Aynı şekilde seri muhakeme usulünde de somut olay büyük bir dikkatle incelenerek yaptırım, klasik muhakeme usulünde hükmedilebilme ihtimali olan cezadan daha az ceza şeklinde belirlenmelidir. Böylece alternatif çözüm yöntemi olarak görülen bu muhakeme usulü ile sistemde yaşanan belli başlı eksikliklerin giderilmesi amacıyla kamu kaynaklarından tasarruf edilecek ve hem Cumhuriyet savcısı hem de mahkemeler kalan süre zarfında daha önemli olarak addedilen dosyalar için nitelikli vakit ayırabilecek ve en önemlisi kişilerin soruşturma ve kovuşturma makamlarına olan inanç sarsılmayacaktır.

Bu yazımızda ülkemizin doğal ve tarihi birçok güzelliğini içinde barından, zengin bir kültür kaynağı olan ilimizi tanıtacağız... Elazığ

Hatice Meryem KARAKAYA
Stj. Avukat

Elazığ tarihi oldukça köklü bir tarihe sahiptir. Yapılan arkeolojik kazılar ve araştırmalar neticesinde Elazığ ilimizin kuruluşunun Milattan önce 4000'li yıllara dayandığı söylenmektedir. Bu köklü tarihe bakıldığında bile Elazığ ilimizin ne denli zengin kültürel özelliği ve değerleri içerisinde barındırdığını görebilmekteyiz.

Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Nehri bölümünde kurulmuş olan Elazığ, tarih boyunca önemli yerleşim alanlarından biri olmuştur. Şehre 1867 yılında "Mamurat ul -Aziz" adı verilmiştir. Fakat telaffuzu güç olduğundan halk arasında kısaca "ELAZİZ" olarak söylene gelmiştir. Atatürk'ün 1937 yılında şehre teşrifleri sırasında Atatürk'ün teklifi ile "Azık İli" anlamına gelen "ELAZIK" adı verilmiş, bu isim daha sonra "ELAZIĞ" a dönüşmüştür.

Evet aslında Elazığ'ın tarihi oldukça köklü ve eskidir. Elazığ aslında bu bölge de ilk yerleşim yeri olarak bilinen yüksek bir tepede kurulmuş olan Harput beldesinin devamı niteliğindedir. Kentleşme felsefesinin yaşamış olduğu dönüşüm Harput'un bugünkü Elazığ'ı merkez almasına neden olmuştur. Harput sakinleri o zamanlar aslında uçsuz bucaksız bir ova olan ve tarım amacıyla kullanılan Elazığ'a inerek burayı yerleşim alanı olarak kullanmaya başlamış ve zamanla şehirleşme gerçekleşmiştir. Günümüzde ise Harput artık sadece turistik bir bölge olarak kullanılmakta olup içinde birçok tarihi mirası barındırmaktadır.

HARPUT

Kente bulunan tarihi eserler, abideler ve kalıntıların çoğu Harput sınırları içerisinde-dir. Tarih boyunca önemli yerleşim alanlarından biri olan Harput'u gezerken tarihe doğru bir yolculuğa çıkabilirsiniz. Bu bölgenin yüzyıllarca kabaran demografisinde Türk, Kürt, Arap, Ermeni, Süryani ve Rumlar bir arada yaşamıştır. Harput, geçmişte yörenin önemli bir eğitim merkezi olmuştur. 1800'li yılların ortalarında kentteki Amerikan, Fransız ve Alman kolejlerinin sayısının 7 olduğu biliniyor.

UNESCO Dünya Mirası Listesine girmesi için Elazığ Belediyesi ve Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı tarafından hummalı bir çalışma yürütülerek, Tarihi miraslar restore edilerek turizme kazandırılmaya çalışılıyor. Bu bölgede yer alan önemli kültürel ve doğal miraslara göz atabiliriz.

HARPUT KALESİ

Kale, MÖ 8. yüzyılda Urartu Krallığı tarafından inşa edilmiştir. Rivayete göre yapımında kullanılan harca su yerine süt eklenmiştir bu nedenle "Süt Kalesi" olarak da adlandırılır. Yine bir rivayete göre, Süt Kalesi harcında su yerine süt kullanılma sebebi dönemde yaşanan su kıtlığıdır.



DABAKHANE

Kalenin biraz aşağısında yer alan Dabakhane, Harput Kalesinden aşağıya doğru inen yol üzerinde zengin minerallere sahip termal özellikli sularıyla ünlü bir şifahanedir. Bu suya, hiç ara vermeden girip çıkanların

şifa bulduğu, özellikle ruhsal yönden sıkıntılar yaşayanların iyileştiği söylenmektedir. Bu yüzden şehir dışından dahil olmak üzere bu suya girmek için burayı ziyaret ediyor.

KARALEYLEK KANYONU

Elazığ'da 2019 yılının sonlarına doğru keşfedilen Karaleylek Kanyonu görenleri kendine hayran bırakıyor. Ülkemizin farklı coğrafyalarından dünya çapında adını duyurmuş kanyonların sahip olduğu pek çok özelliği barındıran Karaleylek Kanyonu'nun en ilginç özelliği kanyon konusunda çok zengin bir coğrafyada olması yani Doğu Anadolu Bölgesinde yer alması.

BATIKKENT

Elazığ Sivrice Hazar Gölü'nde bulunan ve halk arasında "Batık Şehir" adıyla bilinen tarihi yerleşim alanının UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'ne dahil edilmesi hedefleniyor. Hazar Gölü'nde suyun 1830'lu yıllardan itibaren yükselmesiyle su altında kalan ancak gölün güneybatısında "Kilise Adası" olarak adlandırılan noktadan bir kısmı görülen "Batık Şehir" kalıntılarıyla ilgi çekiyor. Dalış yapanlar su altında kilise kalıntılarının, kale surlarının, çanak, çömlek ve sırlı tabak parçalarının, yonca ağızlı sofra amforalarının Selçuklu, Bizans ve Osmanlı döneminden kalma izler barındırdığını vurguluyor. UNESCO tarafından tes-cillenmesiyle bölgenin dalış turizmi açısından cazibe merkezi haline gelmesi bekleniyor.



GASTRONOMİ

Elazığ mutfağı yemek çeşidi ile zengin ve köklü bir Anadolu mutfağıdır. Yapılan çalışma sonucu, Gaziantep'in sahip olduğu ve çeşitlilik açısından İkinci sırada Elazığ'ın geldiği ve Elazığ mutfağının 154 çeşit yemek, tatlı ve içecekten oluştuğu belirtilmiştir. Elazığ'da mutlaka tadılması gereken yiyecekler arasında ise Tatlı Peynirli Ekmek, Elazığ'a özgü salçalı köfte, Vişneli Dondurma, Orcik, Ağın Leblebisi, Gömbe gibi yiyecekler yer alıyor. Ayrıca Elazığ'a özgü "Öküzgözü" ve "Boğazkere" üzümlerini ve bunlardan üretilen şaraplarda yöreyi ziyaret edenler tarafından mutlaka tavsiye ediliyor. Bu şarapları tatmak için birçok şarap evi ve mahzen var, bunlar içinde öne çıkan ise ayrıca doğal güzelleri ve taş ev konsepti ile Eskibağlar Şarap Evi. Her yıl birçok turist bu bölgede bağbozumuna katılarak isteyenler şarap tadarak keyifli vakit geçiyor. Burada üretilen şaraplar yurtdışında birçok ülkeye ihraç ediliyor.

ÖNE ÇIKAN BİR SEKTÖR OLARAK MERMERCİLİK

Alacakaya ilçesinden çıkarılan, vişne renginde, damarlı yapıya sahip, dekoratif amaçlı yoğun ilgi gören mermer, 4 kıtada 60 ülkeye ihraç ediliyor. Seçkin mekânlarda kullanımı için Çin'den Hindistan'a, Dubai'den Katar'a, Sudan'dan Fas'a, Libya'dan İtalya'ya, İspanya'dan Fransa'ya kadar geniş bir yelpazeye ihracatı yapılan ve ihracat oranı aylık ortalama 65 bin tona ulaşan vişne mermeri, bugüne kadar Beyaz Saray, Kabe, Dubai ve Palmiye Adaları'ndaki lüks oteller; Burç Halife, Victoria's Secret'in dünya çapındaki mağazaları, Dolce & Gabbana modaevlerinin Güney Afrika'daki mağazaları gibi birçok prestijli mekânı süslemiş.

Yabancı markalardan 'haksız rekabet' itirazı

Türkiye'de faaliyet gösteren bazı yabancı perakende markaları, tüketicinin yurtdışından internet yoluyla sipariş ettiği ürünlere daha az vergi ödemesinden şikayetçi oldu. İthalattaki vergilerin, yabancı marka satan perakendeciler için de düşürülmesini talep eden TMD Başkanı İzzet Stamati, "Bu yüksek vergi ortamında yeni bir yabancı markanın Türkiye'ye giriş yapması çok zor" dedi.

İŞİN İÇİNDEN

ÖZGE YAVUZ

ozge.yavuz@dunya.com



Hazır giyimde yabancı markalara yapılan üretimde yakalanan başarı, son yıllarda işin perakende kısmında kan kaybediyor. Bir dönem Türkiye'ye gelmek için hevesli olan yabancı moda ve perakende markaları, artık Türkiye'yi hedef pazar olmaktan çıkardı, hatta gelenlerin birçoğu da kepenk kapatıp gidiyor. Bunun nedeni, iç pazardaki üreticiyi korumak için ithalata son 10 yılda kademeli olarak getirilen vergiler. Türkiye'de faaliyet gösteren bazı yabancı perakende markaları; özellikle hazır giyim, ayakkabı ve çanta ürünlerinin ithalatı bakımından ürünleri satışa arz edebilmeleri için, gümrük vergisi, ilave gümrük vergisi, ek mali yükümlülük, KDV, damga vergisi, kayıt belgesi; referans fiyat uygulaması, Tareks test maliyetleri, antrepo maliyetleri, müşavir ve beyanname masrafları, kira, çalışan maliyeti gibi (SGK, Stopaj v.s masrafları) kalemlerde ödeme yapıyor. Tüm bu giderlerin maliyete yüzde 53 oranında yansıdığını ifade eden tescilli (yabancı) markalar, bugünlerde vergi konusunu yeniden masaya yatırdı. Nedeni ise pazarda olduğu id-

üzerinden yabancı marka ürün aldığı, tüketiciye Avrupa Birliği ülkelerinden gelenlerde %18, diğer ülkelerden gelen postalar da ise %20 maktu vergi uygulanıyor. Bu iş ticaret olarak yapan organize perakendeciler ise az önce sıraladığımız ve yüzde 50'yi aşan oranda vergi ve ek mali yükümlülere girince, piyasada bir haksız rekabet ortamından şikayetçi durumdalar. Bu durumla ilgili bir rapor hazırlayıp, geçtiğimiz günlerde Ticaret Bakanlığı'na ileten yabancı markalar, Ankara'dan bir toplantı tarihi bekliyor. Konuyla ilgili görüştüğümüz Tescilli Markalar Derneği (TMD) Başkanı İzzet Stamati, 2011 yılından beri ayakkabı, çanta ve hazır giyimde ithal ürünlere getirilen yüksek vergilerin, yabancıların pazardaki durumunu güçleştirdiğini ve bunun istihdama da olumsuz yansıdığını söyledi. Stamati, şöyle devam etti: "Bakanlığa sunduğumuz raporda birçok başlığımız



İzzet Stamati,

geçmiş dönemde ithalatta kilogram başı vergi uygulaması yapıldığını, yine bu yönetime geçilebileceğini, vergilerin düşürülmesini talep ettiklerini söyledi. Vergi ve ek mali yükümlülüklerinin maliyetinin yüzde 53'e geldiğini, bu oranın yüzde 25'i geçmemesi gerektiğini ifade eden Stamati, "Vergilerdeki tutarsızlık nedeniyle Türkiye'ye hiçbir sektörde yabancı yatırımcı çok gelmiyor artık. Özellikle de tekstilde... Bizim bile Tescilli Markalar Derneği'nde 40'a yakın üyemiz vardı. Şu anda 20'ye düştü, eridi. Tekrar belirtmek isterim ki, yabancı markaların Türkiye'de yatırım yapabilmesi mağazacılık olarak çok mümkün gözüküyor. Var olanlar bir şekilde devam ediyor. Ama yeni bir markanın Türkiye'ye giriş yapması çok zor" dedi.

'Yüzde 25'i geçmemesi lazım'

niyle diğer ülkelere göre yüksek olması. Turiste bile pahalı geliyoruz artık. Öte yandan Türkiye'ye gelen markalar zorlanıp çıkıyor pazardan. Dernekte bile üye sayımız çok düştü. Yüksek vergi ortamında Türkiye'ye bir yabancı markanın gelmesi artık çok zor."

dia edilen haksız rekabet...

'E-ticarette vergi düşük'

İthalattaki yüksek vergi konusunun yeniden gündeme gelmesini, e-ticaretin aldığı hız yol tetikledi. Özellikle pandemiyle birlikte e-ticarete yönelen tüketici, internet

'Taklit pazarına da etkisi var'

var. Birincisi, bu haksız rekabet. İkinci de fiyatlarımızın vergiler nede-



Konuyu Ticaret Bakanlığı'na iletmek üzere hukuki boyutta devreye giren Kahveci Hukuk Bürosu'nun Kurucusu Vehbi Kahveci, uzun yıllardır sektörü yakından takip eden bir isim. Kahveci, internet üzerinden yapılan alışverişte ödenen vergi tutarının, yerleşik perakende firmalarına göre düşük olmasının haksız rekabete yol açtığını söyledi. Kahveci, "Bu durum dürüst satıcı bakımından müşterisi gözünde itibar kaybedici bir hal almakta ve fiyatlar arasında uygulama nedeni ile oluşan fark haksız rekabet

oluşturmaktadır. Bununla beraber alışveriş turizmi için gelen turistlerin ürünleri pahalı bulması, yerleşik tüketicilerin de bu ürünleri yurt dışı seyahatlerinde tedarik etmeleri, perakende sektörünü olumsuz etkilemekte, yüksek döviz kaybına neden olmakta, devletimiz adına da vergi kaybına sebep olmaktadır. Bu durum taklit ürün piyasasının büyümesine ve vergilendirilemeyen kara para ekonomisinin oluşmasına da olanak sağlamaktadır. Oluşan haksız rekabet ortadan kaldırılmalıdır" dedi.

'Kazıkçı marka statüsündeyiz'

Son dönemde artan e-ticaretin rekabeti olumsuz yönde etkilediğine dikkat çeken Stamati, "E-ticarette birlikte, tüketici yurtdışından ürünleri getirdiği zaman AB için yüzde 18, diğer ülkelerden getirirse yüzde 20 vergi uygulanıyor. Biz ise ithalat yaptığımız zaman ürün AB ülkesinden ise bir tek KDV ödüyoruz, diyelim ki bu ürün Vietnam'da üretilmişse, -ki artık ayak-kabılar orada üretiliyor, yüzde 42 artı yüzde 8 KDV ödüyoruz. Çok büyük bir fark ortaya çıkıyor ve haksız rekabet yaratıyor bu durum. Bir de tüketici nezdinde Türkiye'de bulunan bu markalar, tabiri caizse 'kazıkçı' statüsüne sokuluyor. Bu da istihdamın düşmesine sebep oluyor" dedi. Türkiye'de ithal markalı ürünlerle mağazacılık yapmanın çok zorlaştığını belirten Stamati, "Birçok marka zaten bu nedenle Türkiye'den çıkış yaptı. Fiyat tutturamıyorlar. Tüketici, bu ürünleri almak istemiyor. En son Forever New çıktı pazardan, Micheal Kors çıktı" dedi.



DUNYA 05 CMYK



Sahtecilikte Yeni Numara: İkinci Distribütörlük!

Sahteciliğin en yaygın olduğu alanlardan biri olan saatte, taklitçiler tüketiciyi, 'Biz bu markanın ikinci distribütörüüz' diyerek kandırmaya başladı. Özellikle e-ticarette pazaryerlerinden saat satın alan tüketicide güven yaratmak için bu formülü bulan satıcılar, ürünleri orijinal fiyatıyla satıyor.

Türkiye’de taklitin en yoğun olduğu alanların başında gelen saatte, sahte ürün satıcıları, tüketiciyi kandırmak için yeni bir formül buldu; İkinci distribütörlük! Özellikle, denetimin neredeyse hiç yapılamadığı online kanallara akın eden taklit ürün satıcılarının saat sattıkları tüketiciye, “Üründe herhangi bir sıkıntı olursa bize getirin. Biz, bu markanın ikinci distribütörüüz’ dedikleri ortaya çıktı. Konuyu, saat sektörüyle ilgili sohbet etmek için bir araya geldiğimiz Saat&Saat’in Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Kaya anlattı. Tüketicilerin, online kanalda hizmet veren pazaryerlerinden orijinal diye aldıkları saatleri, bozulduktan sonra Saat&Saat’e getirdiklerini, ancak yapılan incelemeler sonucunda saatlerin sahte olduğunu belirlediklerini anlatan Kaya, “Tüketicilere ürününün sahte olduğunu söylediğimizde, ‘Ama nasıl olur, bunu çok ünlü bir internet sitesinden aldım. Onlar da bana ‘biz bu markanın ikinci distribütörüüz dediler’ cevabını duyuyoruz. Maalesef saatleri bize getirdiklerinde, sahte olduğu için hiçbir işlem yapamıyoruz” diyor. Kaya, tüketicileri uyarıyor: “Pazaryerlerinde alışveriş yaparken ürünleri, firmaların kendilerinden alın. Bilindik bir firma olsun. Markanın distribütöründen aldığınızda hiçbir sıkıntı yaşamazsınız. İnternette aldığınız firmaları araştırın.” Taklit saatlerin Türkiye’ye paralel ithalat yoluyla getirildiğinin altını çizen Kaya, bu konuda denetimlerin artırılması gerektiğini vurguluyor.



Davalarda ilk sıraya oturdu

Türkiye’de taklit ürün pazarının ne kadarlık bir cirosal hacme ulaştığı konusunda net rakamlar yok ancak OECD raporuna göre, Türkiye sahte ve taklit ürün pazarında Çin ile Hong Kong’dan sonra üçüncü sırada yer alıyor. Dünyada sahte ürün ticaretinin ise 464 milyar dolara ulaştığı belirtiliyor. Öte yandan taklit ürün satışları, son dönemde sadece online kanallarda değil, çarşıda pazarda da arttı. Semt pazarlarında bile dünyaca ünlü markaların ayakkabıdan çantaya, gözlükten kozmetiğe taklit ürünlerini satan taklitçiler, pazarlama stratejisi olarak, ‘Bu, İtalyan malı’ diyor, Türkiye’de üretilen sahte ürünün etiketine de ‘Made in Italy’ yazıyor. Maalesef bu pazarlama stratejisiyle tüketici kandırılıyor. Çarşıda-pazarda taklit yaygınlaşıyor ama hukuksal boyutta en büyük mücadele şu anda online kanallarda veriliyor. Kahveci Hukuk Bürosu’nun sahibi Vehbi Kahveci, “E-ticarette taklit satışı çok yaygın. Kontrolü mümkün olmuyor. İnsanlar çok fazla miktarda dolandırılıyorlar. Özellikle yurt dışı e-ticaret merkezleri daha fazla sahte ürünü piyasaya veriyor. Türkiye’de kurulu e-ticaret siteleri de sahte ürünler var. Şu anda davalarda birinci sıraya bu konu girmiş durumda. Pazardaki sahteden ziyade e-ticaretteki sahte şu anda problem” diyor. Tekstilden aksesuara, çantadan gözlüğe her alanda taklit ürünlerin piyasada yaygın olduğunu söyleyen Kahveci, “Tüketiciler orijinal mal aldıklarını sanıp yanıılıyorlar. Ancak Ticaret Bakanlığı’nın konuyla ilgili bir çalışma yaptığını biliyoruz” diyor.

‘Mavi tık’ uygulaması gündemde

Taklit ürün konusuyla yakından ilgilenen, yabancı markaların Türkiye’deki çatı kuruluşu Tescilli Markalar Derneği’nin (TMD) Başkanı İzzet Stamati, konuyla ilgili şunları anlattı: “Sahibi olduğum Brandy’s mağazalarında dünyaca ünlü markaların ayakkabı, giyim ve aksesuar ürünlerini satıyorum. Online kanallardan sahte ürün alışverişi yapan tüketiciler, ürünle ilgili sorun çıktığında ürünü bize getiriyor. Öncelikle fatura istiyoruz. Bizden alışveriş yapıp yapmadığını sorguluyoruz. İnceleme yapmak için, faturanın bize ait olması gerekiyor. Tüketici, online kanallarda maalesef, bu taklitçiler tarafından kandırılıyor.” Ticaret Bakanlığı’nın e-ticaret kanunu hazırlığında olduğunu, bu kanunla e-ticarette taklit ürün satışının önüne geçilmesinin hedeflendiğini söyleyen Stamati, “Pazaryerlerine çok büyük yaptırımlar gelebilir” dedi. Gerek tüketicilerin, gerekse bu işi hakkıyla yapan distribütörlerin Bakanlık’tan beklentisinin bu kanun olduğunu açıklayan Stamati, öte yandan TOBB bünyesinde de pazaryerleriyle ilgili çeşitli fikir alışverişlerinin ve çalışmaların yapıldığını anlattı. Stamati, “Şu anda TOBB’da e-ticaret kanunuyla ilgili bir komisyon var. Orada hem pazaryerleri, hem bizler yani tedarikçiler, fikirlerimizi paylaşıyoruz. Şöyle bir uygulama gelebilir: Pazaryerlerinde gerçekten distribütör ya da yetkili bayi tarafından satılıyorsa o ürün, Twitter’daki gibi mavi tık konacak o satıcılara. Yani pazaryerleri o satıcıyı mavi tık yaptığı zaman, o satıcı güvenlidir demek olacak. Bunu önerdik pazaryerlerine. Onlar da olumlu baktılar” diye konuştu.

Kaynak: <https://www.dunya.com/sectorler/sahtecilikte-yeni-numara-ikinci-distributorluk-haberi-642024>

Özge Yavuz

Markalardan İtibarı Koruma Savaşları

Perakende sektörü, tüketici şikayetlerini yayımlayan bazı internet sitelerinden şikayetçi oldu. Sorunun çözümü için kendilerine verilen 24 saatlik süreye itiraz eden marka sahipleri, “Şikayete konu olan ürünü geri alıp incelemek için en az 6-7 iş günü lazım. 24 saatte problemi çözemediğimizde bu siteler şikayeti yayınlıyor, itibarımız zedeleniyor” dedi.

Perakende sektörü, bugünlerde tüketici şikayetleri konusu ile ilgili yoğun bir mesai içinde. Tüketici şikayetlerini yayımlayan bazı internet sitelerinin, sektöre zarar verdiğini savunan marka sahipleri, konuyu Ticaret Bakanı Mehmet Muş’a taşıdı. Mevcuttaki uygulamaya göre, bazı şikayet sitelerinin tüketici sorununu, marka sahiplerine sadece 24 saat içinde çözme hakkı tanıdığını, sorun çözülmediği takdirde de şikayetin internette yayımlandığını söyleyen marka sahipleri, “Sıkıntımız bu noktada başlıyor. Çünkü şikayet konusu olan ürünü, tüketiciden geri almamız gerekiyor ki, ürüne inceleme başlatalım. Hata bizden mi kaynaklandı, tüketici kullanım hatası mı, ya da ürün gerçekten bize mi ait, tüm bunların incelenmesi zaman alıyor. Ayrıca ürünün bize gelmesinin de bir kargo süresi var. Bütün bunları 24 saatte çözmemiz mümkün değil. En az 6-7 iş gününe ihtiyacımız var” diyor.

'Düzenleme getirilmesi şart'

Marka sahipleri, şikayet sitelerinin sadece markaların olumsuz yanlarını öne çıkaran platformlar olduğunu savundu. ‘Hiç mi övgüye layık yönümüz yok, bunlar da yazılmalı’ diyen markalar, sistemin düzenlenmesini istiyor. Sektörde sıkıntı sadece bazı şikayet siteleri değil, markalar bu siteler aracılığıyla suistimal yoluna giden bazı tüketicilerden de şikayetçi. Konuyla ilgili görüştüğümüz Birleşmiş Markalar Derneği Başkanı Sinan Öncel, “Biz kimseye şikayeti yayınlamayın demiyoruz. Ama bize de sorunu çözmek için makul bir zaman tanınması lazım. Kimsenin bizim gibi yıllarını bu sektöre veren markaların itibarını zedelemeye hakkı yok” dedi. Öncel şöyle devam etti: “Bize şikayeti çözmek için 24 saat süre veriliyor. Tüketici terlik aldı, problem yaşadı. Hemen e-mail atıyor şikayet sitesine. Bize de, o siteden e-mail geliyor. Deniyor ki, ‘Müşterinin şikayeti var.’ 24 saat içinde sorunu çözdün çözdün, çözemediysen yayınlıyor. İyi de, ben daha tüketicinin şikayet ettiği ürünü göremedim ki, nasıl çözeyim sorunu?” BMD olarak, konuyla ilgili taleplerini açıklayan Öncel, “Bizi kimse şikayet etmesin demiyoruz. Hepimiz müşteri memnuniyeti için çalışıyoruz. Ama diyoruz ki, 6-7 iş günü süre verilmesi lazım. Markalarımızı haksız yorumlarla kimsenin kirletmeye hakkı yok” dedi. Şikayet sitelerinin tüketici mahkemesi gibi çalıştığını, bu durumun dünyanın hiçbir yerinde böyle bir uygulama içermediğinden bahseden Öncel, “Markalar sürekli haksız gösteriliyor. Ürün yanlış kullanılmış olabilir, yanlış şekilde yıkanmış olabilir, tüketici mahkemelerinde buna bakılır. Kim haklı kim haksız tespit edilir” dedi.

Raporda neler var?

Mehmet Muş’a sunulan ve Kahveci Avukatlık Bürosu tarafından hazırlanan raporda konu başlığı olarak, "Perakendecileri, internet siteleri üzerinden itibar kaybına uğratacak sistemlerin kurulabilmesi nedeni ile perakendecilerin kendilerini savunabilmek için mecburi ve kanunsuz ödeme yapmak zorunda kalmaları" ifadesi kullanıldı. Talepler bölümünde ise, "Perakendecilerin savunma mekanizmasını işletebilecekleri ve gerekçelerini açıklayabilecekleri ücrete dayalı olmayan sistemin kurulması için düzenleme yapılmalıdır. Perakendeciye savunma imkanı verilmeden yayın yapan bu tür kuruluşlar hakkında yargısal bir karar olmadan yaptıkları yayın nedeni ile yasaklayıcı düzenlemeler getirilmelidir" denildi.

'Bu durum hiç adil değil'

So Chic Mağazacılık Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Sezgin, bu konuyla yakından ilgilenen bir isim. “Bu konu hiç adil değil. ‘Dünyada buna benzer örnekler var’ dediler. Biz bunları çıkardık, inceledik, hiçbir örnek yok” diyor. Sitelere memnuniyetin de yazılması gerektiğini söyleyen Sezgin, “Burada sadece şikayet var. Bazı siteler, müşteriye cevap verebilmemiz için o siteye üye olmamızı şart koşuyor. Tüketici tarafında ise durum bambaşka. Bir müşteri ürün çizik çıktı diye bizi aradı. ‘Paranızı iade edelim, değiştirelim ürünü’ diyoruz. ‘Hem değiştirin, hem de 50 TL’lik hediyeye çekin verin, yoksa sizi şikayet sitesine bildiririm’ diyor. Ekstra ürün talep ediyorlar. Gerçekten çok yorucu bir iş” dedi. Şikayet sitelerinde markalara mutlaka cevap hakkı tanınması gerektiğinin altını çizen Sezgin, “Ben bilerek üye olmuyorum. Niçin böyle etik olmayan bir şeye alet olalım. Müşteriyle iletişime geçip sorun çözmeye çalışıyoruz. Perakende markaları yıllarını bu işe vermiş, yüzlerce insan istihdam ediyor. Belediyeler, kaymakamlıklar, tüketici masaları var. Özel kuruluşlar bizlere nasıl hakemlik yapabilir?” dedi.

'Sisteme girmeyi reddediyoruz'

Şikayet siteleriyle ilgili taleplerini Tescilli Markalar Derneği (TMD) aracılığıyla Ticaret Bakanlığı’na ilettiklerini söyleyen TMD Başkanı İzzet Stamati, sitelerde yayınlanan bazı şikayetlerin haksız yere yapıldığını, sistemde açık bulan bazı tüketicilerin bunu kullandığını dile getirdi. Şirket olarak bu tür sitelere üye olmayı reddettiklerini açıklayan Stamati, “Varsa şikayeti müşteri bizi arıyor. Mail atıyor, biz direkt onları yanıtlıyoruz. Zaten haklı olanlara gereken yapılıyor. Bazı şikayet siteleri bize bir gün cevap verme hakkı tanıyor. Bir gün içinde sorunu çözmezsen hemen şikayeti yayınlıyor. Şikayet siteleri varsa, şikayet edilen varsa, markalara da cevap verme hakkı tanınması lazım, herhangi bir bedel ödenmeksizin” dedi.

Kaynak: <https://www.dunya.com/sektorler/perakende/markalardan- itibari-koruma-savaslar-haberi-633645>

Özge Yavuz

Online Pazarda Taklit Patlaması

Sahte ve taklit ürün satışı online kanallara yöneldi. Satıcılar, ürünleri orijinal fiyatıyla satarak tüketiciyi aldatmaya başladı. Sahte ürün satışının yüzde 40 arttığını belirten sektör temsilcileri “Bakanlık bir an önce önlem almalı” diyor.

Sıkı denetim ve yaptırımlarla fiziki ortamda önemli ölçüde engellenen korsan mal ticareti, sosyal medya ve e-ticaret platformları üzerinden yeniden artışa geçti. Özellikle ikinci el ürün satan platformların büyük oranda sahte ürün pazarına dönüştüğü belirtiliyor. Konu, geçtiğimiz günlerde TOBB gündemine de taşındı. Sadece markaların değil tüketicinin de aldatıldığına işaret eden perakende sektörü temsilcileri, Ticaret Bakanlığı’nın taklit ve sahte ürün satışlarının önlenmesi için bir an önce harekete geçmesini istiyor. Online pazar yerlerinin daha fazla sorumluluk almasının da sorunun çözümüne katkı sağlayacağı belirtiliyor. Pandemi öncesi özellikle İstanbul’da Zeytinburnu, Merter, Güngören, Kapalı Çarşı ve Aksaray’ı; Güney’de ise Bodrum’u mesken tutan sahte ve taklit ürün satıcıları, kapanmalar ile birlikte online satış kanallarına yöneldi. Daha önce alıcının da, satıcının da bilerek yaptığı sahte ürün alışverişi, online ticaretin hızla büyümesiyle taktik değiştirdi. Taklitçiler internet ortamında; ihaleyle, artırma usulüyle satış, abonelerine tanıtım, kredi kartı ile tahsilat işlemlerini alenen yaparak ürünleri orijinalmiş gibi göstererek tüketiciyi aldatmaya başladı. İkinci el ürün satan platformların bazıları ise sahte ürün pazarına döndü.



TOBB devreye girdi

Sektör temsilcileri Türkiye’de 3-4 milyar dolar büyüklüğe ulaşan sahte ürün satışının online tarafta yüzde 40’tan fazla arttığını dikkat çekti. Konu, geçtiğimiz günlerde Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) gündemine de taşındı. TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıklıoğlu’nun online platformlarda milyarlarca liraya ulaşan sahte ürün ticaretinin engellenmesine yönelik Ankara ile temas halinde olduğu belirtildi. Sektör temsilcileri artık sadece markaların değil tüketicinin de aldatıldığını belirterek Ticaret

Bakanlığı’nın bir an önce harekete geçmesi gerektiğini belirtti.

Döviz gelmeyince...

Taklitten en fazla zarar gören Gucci, Armani, Louis Vuitton gibi onlarca markanın da üyeleri arasında yer aldığı Tescilli Markalar Derneği’nin (TMD) Başkanı İzzet Stamati, taklit ve sahte ürün pazarının pandemi ile birlikte online tarafta günden güne katlanarak büyüdüğünü söyledi. Daha önce alıcı ve satıcının fiziksel ortamda bilerek yaptığı sahte ürün alışverişinin artık pazar yeri platformlarında ve Instagram’da tüketicinin aldatılarak gerçekleştiğini söyleyen Stamati, “Markalar olarak ithal ettiğimiz ürünlerimiz çeşitli testlere giriyor. Bu işlemler için ciddi bedeller ödüyoruz. Bunlar ise herhangi bir denetim olmadığı için sahte ürünü orijinal fiyatına yakın fiyata satıyor. Tüketici de taklit ürünü orijinal varsayarak yüksek bedelle satın alıyor. Daha önce turistler bu ürünleri alıyordu, döviz kazandırıyor diye çok önemsenmedi ama artık turist gelmiyor. Sadece markalar değil tüketici de zarar görüyor. Bakanlığın artık tüketiciyi korumak için harekete geçmesi gerekiyor” diye konuştu.

Sertifikasyon gelebilir

Bilindiği üzere markalar yıllardır daha çok fiziksel ortamda süren sahte ürün satışı ile ilgili savaş veriyordu. Ancak sanal ortamda şartlar biraz daha farklı geliyor. Stamati, bu alana yönelik olarak sertifikasyon önerisini sundu. Pazar yerlerinin taklit ürün satanlarla ilgili olarak sorumluluk alması gerektiğini dile getiren Stamati “Pazar yerleri ‘bu ürünler orijinaldir, orijinal değildir ya da orijinalliği teyit edilememiştir’ diye bir ibare koyabilir” dedi. Pazar yerlerine yönelik baskın için mahkeme kararı gerekliliği bulunduğunu dile getiren Stamati, makamların bu kararı almaktan imtina ettiğini söyledi.

Mevzuat yetersiz kalıyor

Kategori Mağazacıları Derneği (KMD) Başkanı Serhan Tınastepe de pazaryerlerine girmenin ve burada mağaza açmanın oldukça kolay hale geldiğini belirterek, “Mutlaka burada önemli denetim mekanizmaları var, ancak bunu

aşabilen art niyetli kişiler sahte ve taklit ürünlerle tüketiciyi buluşturabiliyor. Pazaryerlerinin biraz daha dikkatli olması gerekiyor” dedi. Sahte ve taklit ürünle mücadelede mevcut mevzuatın yetersiz kaldığını anlatan Tınastepe, şöyle devam etti: “Şu andaki düzenlemeler bir şikayet veya ihbar üzerine devreye giren denetimlerden ibaret. Ceza uygulamalarının da yeterince caydırıcı olmadığını değerlendiriyoruz. Yurtdışında ürünü satanın da alanın da cezalandırıldığı örnekler mevcut.”

Sanal ortamda tespit edilmesi zor

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi’nin 2019’da yayınladığı “Taklit ve Korsan Mal Ticaretinde Eğilimler” raporuna göre, Türkiye, dünyanın en büyük dördüncü sahte ürün pazarı konumunda bulunuyor. Son dönemde taklit ürünler bakımından; kozmetik, parfüm ürünleri ön sırada yer alıyor. Sağlığa aykırılığı nedeni ile güvenlik güçleri, tespit halinde bu ürünler hakkında kendiliğinden işlem yapabiliyor. Sanal ortamda ise depolarını-satış yerlerini tespit zorluğu nedeni ile ürünlerin yakalanması mümkün olamıyor. Öte yandan sektör temsilcileri Türkiye’nin bu ürünleri hem üreten hem de alan nadir ülkeler arasında olduğuna dikkat çekiyor.

Kötü niyetli satıcı-müşteriye dikkat!

Peki e-ticaret sitelerinde sahte ve taklit ürün satışına yönelik sektörün yorumu ne? Üyeleri arasında Türkiye’nin en büyük pazaryeri sitelerinin de yer aldığı Elektronik Ticaret İşletmecileri Derneği’nin (ETİD) Başkanı Emre Ekmekçi, hacim arttıkça problem sayısının da artabileceğini söylerken gelişmeleri şöyle değerlendirdi: “Bu gibi durumlarda bazen pazaryerlerindeki e-tüccarlar bilmeyerek hatalı işlemlere imza atabiliyor. Ancak problem tespit edildiğinde hızla düzeltilip tüketicinin mağduriyeti ortadan kaldırılıyor. Bilerek ve kötü niyetle yapılmış bir işlem tespit edildiğinde ise o sanal pazaryerinde mağazası bulunan kişiler hızla kara listeye alınıyor. Gerekli ceza ve yaptırımlar uygulanıyor. Bu gibi durumlarda tüketicinin doğrudan platformla iletişime geçmesi ise süreci hızlandıracaktır. Kötü niyetli satıcılar hakkında her erken şikayet platform için de olumlu olacaktır. Nasıl kötü niyetli satıcılar varsa aynı şekilde kötü niyetli müşteriler de var. Ancak tüm bunlara karşı son zamanlarda e-ticaret platformları gerekli önlemleri alıyor. Bu önlemler, yaşanan sorunlar karşısında sürekli geliştiriliyor. Bu platformlarda satış yapacak tüccarlar sanal mağazalarını açmadan önce ön incelemeden geçiyorlar. Bütün ticaret sicillerine bakılıyor. Her ne kadar satıcı ile alıcı arasındaki bu işlemlerde platformların yasal olarak bir garantör görevi olmasa da satıcının kötü niyetli davranma ihtimali sürekli olarak denetleniyor. Platformlar bu denetimler sonucunda e-tüccarlara caydırıcı cezalar kesebiliyor.”

Kolluk güçlerinin müdahalesi kolaylaştırılmalı

Birçok lüks markanın Türkiye’de avukatlığını yapan Kahveci Hukuk Bürosu Kurucusu Vehbi Kahveci, Türkiye’de taklit ve sahte ürün pazarının 3-4 milyar dolar civarında bulunduğunu, salgın neticesinde yaşanan kapanmalar ile bu pazarın online tarafa kaydığını söyledi. Bu alanda artış oranının yüzde 40’ı aştığını belirten Kahveci, şöyle konuştu: “Bugüne kadar binlerce kişi hakkında dava açıldı ve yakalanan ürünler imha edildi. Bu süreçte 6769 sayılı kanun çıkarıldı. Güvenlik kuvvetleri ve gümrük teşkilatının bu konuda yoğun çabaları var ancak kolluk ya da gümrük idarelerinin işlem yapabilmesi mahkemelerin vereceği arama-el koyma kararlarına bağlı merdiven altı ticaretin yaygın olduğu bu piyasada mahkemeleri tatmin edecek kuvvetli şüpheyi açığa çıkaracak delil elde etmek problem oluşturuyor ve mahkemeler talebin reddine karar verince hukuken yapılabilecek işlem kalmıyor. Burada problem markaya ilişkin takiplerin şikayete bağlı olması ve kolluk güçlerinin başvuru halinde kendiliğinden hareket edememesi. Bu hususun bir şekilde düzeltilmesi gerekiyor.”

Sanal ortamda 4 türlü satış var

Online’da birçok satış şekli olduğunu anlatan Vehbi Kahveci, tüm bu mecralarda savcılık, mahkeme devreye girdiğinde ispat zorluğu nedeni ile bazen karar alabilmenin zor olduğunu söyledi. Hizmet- servis sağlayıcılarının satılanın orijinal olmasını kendiliğinden takip etme görevleri bulunduğuna dikkat çeken Kahveci, yapılan satış şekli ve uygulanan yasal prosedürleri şöyle sıraladı:

1. Twitter, Instagram, Facebook gibi global ortamlarda yapılan satışlar: Bu platformlarda yapılan satışlar; ilgili kurum inandırıcı belgeler sunulduğunda mahkeme kararı olmaksızın kapatılabiliyor.
2. WhatsApp kanalından abonelik oluşturmak sureti ile yapılan satışlar: İlgili siteye girebilmek için taklitçilerin güvenlik incelemesinden geçip kabul edilmeniz gerekiyor. Bir şekilde kanala girişi sağladığınızda tespit edilen bilgiyi dijital ortam ilgililerine bildirince kapatılmaları sağlanabiliyor.
3. Taklitçilerin kurduğu kendi internet sitelerinden yapılan satışlar: İlgili internet sitesinin bağlı olduğu servis sağlayıcısına başvurup ilgili sitenin kapatılması sağlanabilse de, bazen servis sağlayıcıya ulaşabilmek mümkün olmuyor.
4. Hizmet sağlayıcı internet sitelerinde dükkan açarak yapılan satışlar: Yargıtay’ın kabul ettiği kriterler doğrultusunda “uyar-kapat” formülü uygulanıyor. Bu konuda hizmet sağlayıcılarında sonuç almak mümkün olamıyor.

Kaynak: <https://www.dunya.com/sektorler/kimya-sektoru-ihracati-subatta-yuzde-1272-artti-haberi-613029>

Yener Karadeniz

KAHVECİ'DE DOĞUM GÜNLERİ



Eylem AYDIN ÖNER ve Aygöl AKTÜRK'ün doğum günü



Emre SAVAŞ, Ezelsu ABDİK ve Sedat EREN'in doğum günü



Alara ALSAN ve Can Yalçın ARMUTCUOĞLU'nun doğum günü



Yağmur ARIKAN'ın doğum günü



Ayşe Nur KÖSE'nin doğum günü



Rüveyda ÖZKAN BEŞİNCİ'nin doğum günü

KAHVECİ'DE EĞİTİM VE KÜLTÜREL ETKİNLİKLER



KAHVECİ VEKTÖR

marka ofisi ltd. Őti.

Markalarınızın Tescili ve Takibi İçin Doğru Adres



**markanıza
doğru yönü çizmek için...**

Levent Mah. Eylül Sok. No:5
Beşiktaş / İstanbul

0(212) 280 82 63 - 0(212) 324 22 29 (f)
bilgi@vektormarkaofisi.com
www.vektormarkaofisi.com